

Årsrapport 2024 från Tåkerns Fältstation

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verkamt delta i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Styrelsen

Ordförande: Bengt Andersson 070-49 06 09
Åkerstigen 6 byn.andersson@gmail.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@gmail.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Adam Bergner 073-926 00 57
Djurgårdsgatan 89 adam.bergner@gmail.com
582 29 LINKÖPING

Kassör: Lars Gezelius 070-395 22 85
S. Krångevägen 16 gezelius.lars@gmail.com
585 99 LINKÖPING

Ledamöter:

Ellen Hultman Villagatan 6 599 93 ÖDESHÖG 070-942 39 03 ellenhultman@yahoo.se	Konny Hörberg Vretgatan 11 573 61 BOXHOLM 070-545 40 98 konnyh@hotmail.se	Claud Youssif Generalsgatan 46 602 31 Norrköping 0702-443 07 03 claud.youssif@gmail.com	Lotta Johansson Tyttorp Västergård 1 596 95 Väderstad 073-382 99 60 lotta_svensson_8@ hotmail.com
---	---	---	--

Suppleanter:

Malin Granlund Bäckfors 135 592 94 VADSTENA 070-820 29 27 malin@naturrus.se	Kim Arrio Haghallsvägen 8 617 34 SKÄRBLACKA 070-145 66 07 kim.arrio@outlook.com	Bo Håkansson Karpstigen 2 587 91 TRANÅS 070-365 42 24 bo.thomas.hakansson@ telia.com	Peter Berglin Fortunagatan 33 553 23 JÖNKÖPING 0723-50 90 90 peter.berglin.birder@ comhem.se
---	---	---	---

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Holmen Nissatorpet 1, 599 93 ÖDESHÖG

Plusgiro: 26 34 96 - 2

Swish: 1230180471

Medlemsavgift: Avgiften för 2025 är 100 kr - inkl. ett digitalt info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Du hittar oss även på Facebook och Instagram!

Årsrapport 2024 från Tåkerns Fältstation

Redaktörer: Lars Gezelius, Karl-Martin Axelsson & Adam Bergner

Vadstena 2025. ISSN 1650-3058

Meddelande nr. 121 från Tåkerns Fältstation.

Rapport till Tåkernfonden.

Upplaga: 50 ex.

Omslag/Cover: Skäggmes

Foto: Lars Gezelius

Annual report 2024 from Tåkern Field Station, Sweden

*Contribution No. 121 from Tåkern Field Station.
Report to the Tåkern Fund.*

De årliga rapporterna som publicerats sedan 1990 har haft lite olika namn. Till en början hette de "Fältarbete" (1990-1997). Sedan kom namnet "Fåglar i Tåkern. Fältarbete" (1998-1999) och rapporten registrerades med ett ISSN nummer hos Kungliga biblioteket. Eftersom det inte alltid bara handlar om fåglar kändes benämningen Fåglar i Tåkern inte helt korrekt. Från och med 2000 heter den kort och gott "Årsrapport från Tåkerns Fältstation".

Arter på rödlistan anges med hotkategori i rubriken. (CE - akut hotad, EN - Starkt hotad, VU- sårbar, NT - nära hotad).

Innehåll	Sida
Verksamheten 2024.....	4
Väder.....	5
Skäggdopping.....	6
Rördrom.....	7
Knölsvan.....	8
Gåsräkningar.....	9
Sädgås.....	10
Kanadagås.....	10
Grågås.....	11
Häckande simänder.....	12
Årta.....	13
Skedand.....	14
Snatterand.....	15
Simfågelräkningar.....	16
Brun kärnhök.....	19
Småfläckig sumphöna.....	20
Trana.....	21
Skrattmås.....	22
Fisktärna.....	23
Svarttärna.....	24
Trastsångare.....	25
Vassångare.....	26
Skäggmes.....	27
Ringmärkning.....	28
Punktrutt Tåkern runt.....	29
Inventering av strandängar.....	30
Övriga obsar 2024.....	48
Fjärilar & flora 2024.....	50
Förteckning över meddelanden.....	51

Tåkerns Fältstation stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Tåkern Field Station is financially supported by the Tåkern Fund.

Verksamheten 2024

2024 var stationens 61:a verksamhetsår. Inventeringarna följde till största delen de standardiserade rutinerna för övervakning av våtmarksfåglar i Tåkern. Den publika verksamheten omfattade många visningar av ringmärkning, guidningar och föredrag i samarbete med naturum. Arbetet har till största delen utförts av våra många lokala trotjänare och stationen var bemannad 168 dagar, vilket är lite mer än genomsnittet. Långliggande personal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner och Lars Gezelius. Inventerings- och ringmärkningsinsatser samt publika insatser har också gjorts av Bengt Andersson, Kjell Antonsson, Kim Arrio, Göran Axelsson, Göran Bergengren, Ingrid Bergengren, Torbjörn Blixt, Linus Donn, Benny Ekberg, Christer Elderud, Tommy Eriksson, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Jan Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Athena Johansson, Lotta Johansson, Nica Motpan, Alessandra Munari, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Jan-Erik Nordqvist, Monica Ryttman, Göran Sanfridsson, Johanna Ström, Magnus Swenson, Tommy Tyrberg och Claud Youssif.

Januari - mars

Stationen var bemannad 24 dagar. Vinterfågelrutten "Tåkern Runt" genomfördes i början av januari. I mitten av januari räknade vi simfåglar i Vättern och Svartån. Tre skidturer och en skridskotur genomfördes ute i vassarna. Matning av småfåglar vid Glänås ombesörjdes och därstädes bedrevs småfågelfångst under sju morgnar. Vid evenemangen "Vinterfåglar inpå knuten" och "Örnens dag" visades ringmärkning där också SVT dokumenterade. Tre gåsräkningar genomfördes i mars. En nattfågelrutt kördes söder om Tåkern. Vattenläcka i klubbstugan ledde till akuta saneringsinsatser på nedre plan. En fågelstudiecirkel med ett 15-tal deltagare kördes igång. Personal var bl.a. Bengt Andersson, Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner, Lars Gezelius, Ellen Hultman, Bosse Håkansson, Konny Hörberg, Lotta Johansson, Athena Johansson och Claud Youssif.

April-maj

I april var stationen bemannad 19 dagar. Huvudfokus var inventeringar av strandängarna, liksom kartering av brun kärrhök, rördrom och trana. Även pilgrimsfalkar kollades upp i bygden. En nattfågelrutt genomfördes och ringmärkning vid Glänås bedrevs vid sex tillfällen, varav en publik visning. I maj var stationen bemannad 19 dagar. Strandängar inventerades, grågåskullar räknades och kartering av doppingar, skedand, årta, snatterand, skrattnås, tärnor, trastsångare och vassångare bedrevs. 12 maj deltog vi i nationella sjöfågelräkningen och 5 maj visades ringmärkning på fågelskådningens dag. Ringmärkning vid Glänås bedrevs vid fyra tillfällen. Holkarna vid Holmen, Åsen, Kvarnstugan och Glänås kollades. Fyra paddlingsturer gjordes i Renstad yttre, Glänås, östra sjön och vid Tovören. Stationspersonal under månaderna var bl.a. Bengt Andersson, Karl-Martin Axelsson, Ingrid Bergengren, Adam Bergner, Lars Gezelius, Hanna Hederberg, Jan Henriksson, Athena & Lotta Johansson, Elke & Gunnar Myrhede, Magnus Swenson samt Claud Youssif.

Juni-juli

Under juni var stationen bemannad 18 dagar. Arbetet under perioden dominerades av inventeringar av häckande fåglar på strandängarna samt trastsångare, vassångare, rördrom, måsar, tärnor, doppingar och trana. Punktruttsinventeringarna "Tåkern runt" och Omberg samt en nattfågelrutt genomfördes. Inventeringarna ute i sjön omfattade totalt sju paddelturer fördelat på Källstadviken 1, västra vassarna 2, Renstad yttre 2, Storudden 1, samt Lorbydeltat 1. Ringmärkning av boungar av skrattnås, fisktärna, svarttärna, pilgrimsfalk (inom ramen för Projekt pilgrimsfalk) och holkhäckande fåglar bedrevs. Häckfågeltaxeringar genomfördes i Tåkerns strandskogar. Den traditionella nattsångarinventeringen genomfördes 5 juni. Byggavfall kring huset vid Holmen rensas upp och går till återvinning. I juli var stationen bemannad 23 dagar. Den standardiserade ringmärkningen vid Glänås och Renstad kanal startade. Några nya nätplatser etablerades längs Renstad kanal. Fångst bedrevs under totalt 22 morgnar (Glänås 14 och Renstad kanal 8). Stationspersonal var Kim Arrio, Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner, Torbjörn Blixt, Lars Gezelius, Hanna Hederberg, Jan Henriksson, Ellen Hultman, Lotta Johansson, Alessandra Munari, Johanna Ström och Claud Youssif.

Augusti-september

I augusti var stationen bemannad 26 dagar och i september 11. Två simfågelräkningar och tre gås- och tranräkningar genomfördes. Standardiserad ringmärkning bedrevs 24 morgnar (Glänås 17 och Renstad kanal 7) i augusti och 11 morgnar i september (Renstad kanal 5 och Glänås 6). Ringmärkning visades för tre skolklasser. Vid "Skäggmesens dag" visades ringmärkning vid naturum. Fasaden på stugan Holmenkollen målas i Falu rödfärg, nedre rum målas och förses med el-uttag, en renoverad järnspis etableras i köket och yngre träd röjs undan i trädgården. En fågelstudiecirkel kördes med ett 15-tal deltagare. Stationspersonal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner, Joel Börjesson, Linus Donn, Annalena Engström, Lars Gezelius, Hanna Hederberg, Sofie Helgesson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Lotta & Athena Johansson, Johanna Ström och Claud Youssif.

Oktober-december

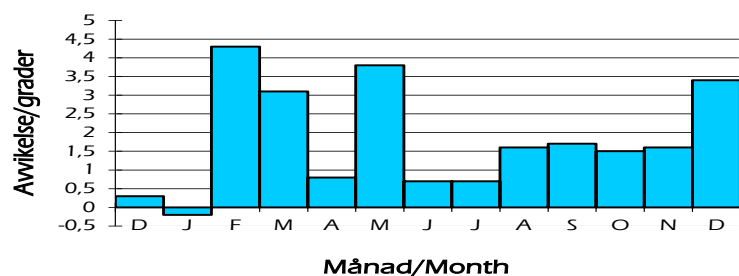
Under perioden var stationen bemannad 28 dagar. Tre gåsräkningar och en simfågelräkning genomfördes. Ringmärkning bedrevs vid Glänås vid 11 tillfällen och Renstad kanal vid ett tillfälle. I november deltog vi för Ödeshög i det årliga kommunrallyt och vi var värdar för möte med regionalföreningarna. Fågelmatningen vid Glänås påbörjades och en vinterfågelrutt på Omberg kördes. I slutet av året flyttade vi ut ur Åsen (efter 13 år) över till vårt nya stationshus "Holmenkollen". Det var en stor bärarinsats med många engagerade. Personal var Karl-Martin Axelsson, Lars Gezelius, Adam Bergner, Lotta Johansson, Athena Johansson, Hanna Hederberg, Ellen Hultman, Gunnar Myrhede och Claud Youssif. Ett varmt tack till alla som bidragit!

Väder (data från SMHI, stationen Härsnäs)

Vintern inleddes med snö och kyla redan i slutet av november, och med undantag för kortare mildväder, höll kylan i sig till mitten av februari, då det plötsligt blev mycket varmt för årstiden. Sjön var frusen från sen november till slutet av februari. 1 april kom ett bakslag med en decimeter snö men 10 april gick sjön upp för denna vinter. Det blev en påtaglig vårflod och strandängarna var väl översvämmade. April blev tämligen blöt (även med snöbakslag inledningsvis) medan försommaren blev relativt varm och torr. Juli och augusti var lite varmare än normalt, men juli blev en rätt blöt historia. Därefter följde en tämligen varm/mild höst. I slutet av november och början av december kom ett par köldknäppar och en stor del av sjön frös till. Det var dock bara kortvarigt, då resterande del av året blev mycket mildt.

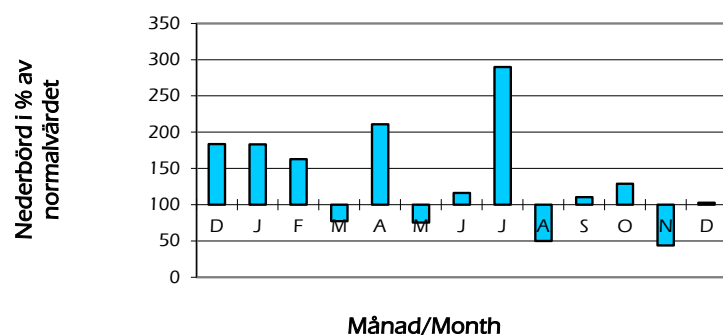
Figur 1. Temperaturavvikelse från normalvärdet under dec. 2023 - dec. 2024.

Deviation (degrees) from normal temperature from December 2023 to December 2024.

Figur 2. Nederbörden i procent av normalvärdet under dec. 2023 - dec. 2024 (Normalvärdet = 100 %).

Precipitation expressed as percentage of normal amount. December 2023 to December 2024. (Normal precipitation = 100 %).

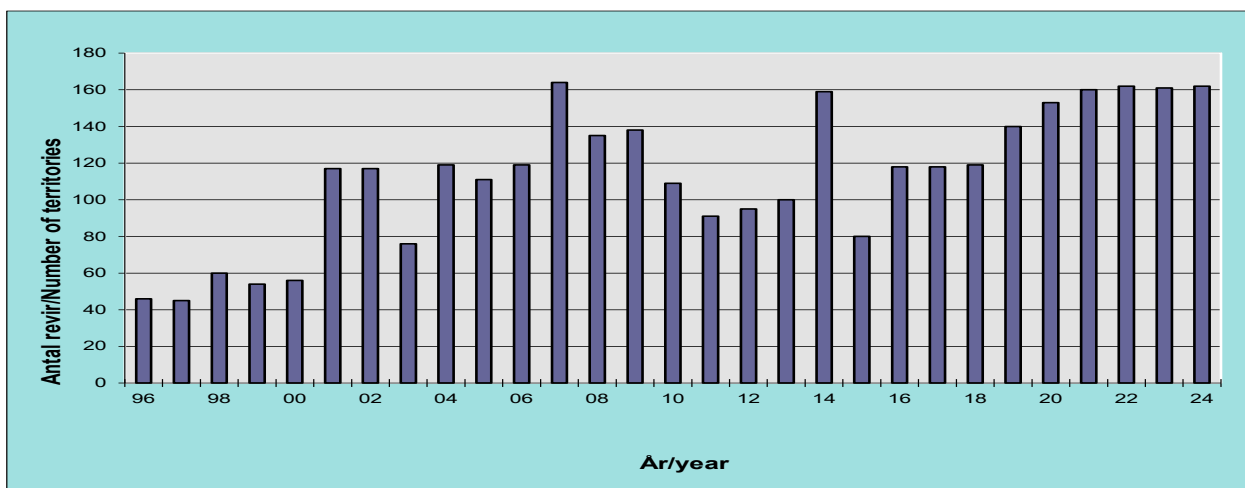

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Karl-Martin Axelsson

Bedömningen av hur många par skäggdoppingar som häckar i Tåkern baseras i stor utsträckning på de observationer som görs i samband med de paddelturer som genomförs i slutet av maj och början av juni. Inom loppet av cirka en veckas tid besöks då i stort sett alla delar av sjön som är tänkbara för häckning. I viss mån kompletteras bedömningen även med observationer som görs från land och uppgifter från Artportalen. Totalt bedöms antalet par (revir) ha uppgått till cirka 162 under 2024. Populationen har därmed hållit sig på en jämn och hög nivå sedan 2020.

Under två av höstens tre simfågelräkningar noterades mycket höga antal av skäggdopping. Vid septemberräkningen sågs 824 ex och i oktober 752 ex. Båda dessa noteringar är högre än det näst högsta antalet som noterats sedan 1974. I augusti sågs mer mediokra 290 ex, vilket är under genomsnittet för den senaste tioårsperioden. Första rapporten för året är från Glänås där 1 ex sågs den 25 februari. I mitten av november fanns fortfarande många skäggdoppingar kvar i sjön. Sista rapporten för året är från den 16 november, då 200 ex sågs rasta utanför Glänås.

Figur 3. Antalet häckande par av skäggdopping i Tåkern 1996-2024. *Number of pairs of Crested Grebe 1996-2024.*

Figur 4. Skäggdoppingrevir, totalt 162 par. *Territories of Great Crested Grebe, in total 162 pairs.*

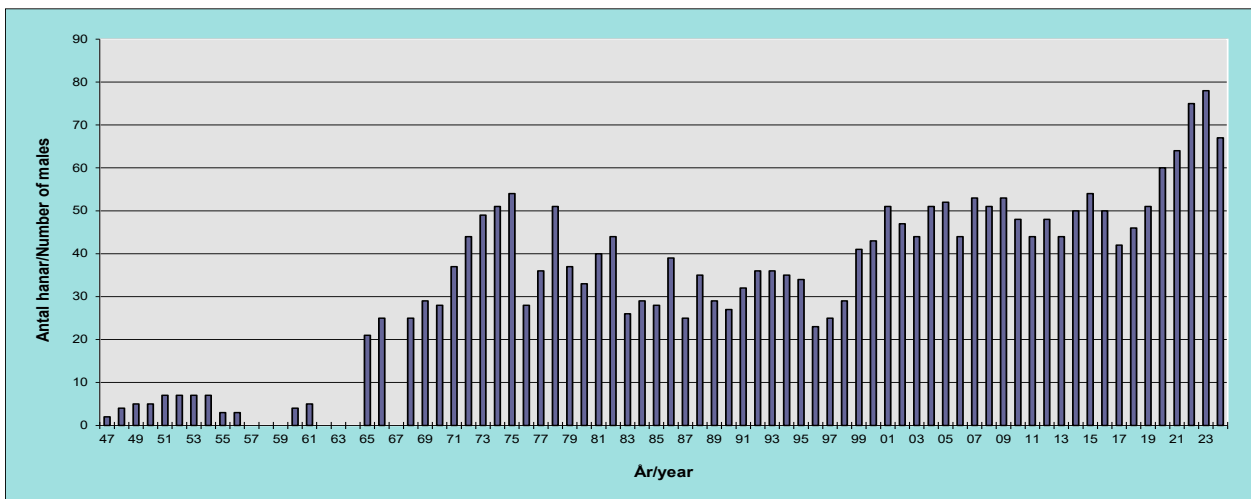

Rördrom *Botaurus stellaris* (NT)

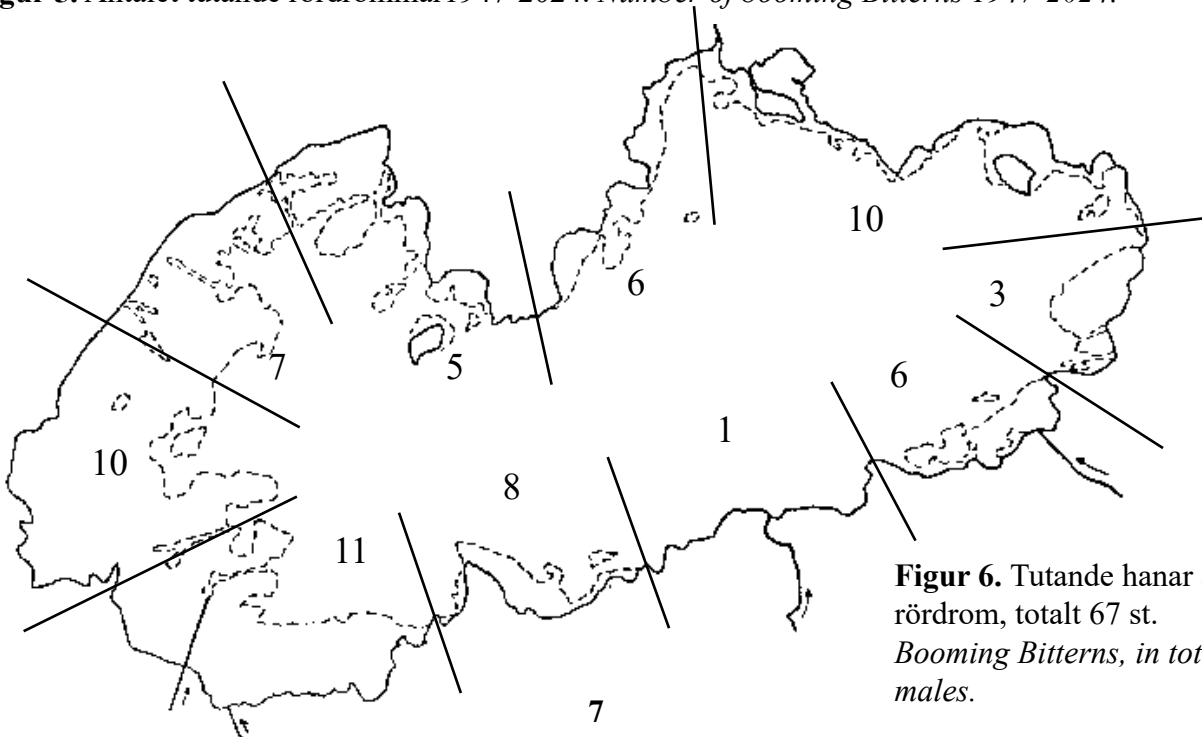
Lars Gezelius

Inga vinterfynd gjordes och den första tutande fågeln hördes 25.2. Inventeringen pågick från april fram till midsommar, med tyngdpunkt på april. Avlyssning har skett från stränderna och vid pad-delturer i kanaler och vid vassens ytterkant, parallellt med inventering av övriga vassarter såsom brun kärrhök och trastsångare. Vassbesök är ett måste för att lokalisera reviren, då avståndsbedömningen är mycket svår att göra. Rördrommen är ju fågelsjöns doldis och ses enstaka gånger vid spelflykten under tidig vår. Större är chansen i början av juni, då honorna flyger fram och åter mellan boet och fiskeplatserna.

Arten är relativt väl spridd runt om i Tåkerns vassar. Reviren ligger relativt jämt fördelat runt sjön i relation till vassområdenas storlek. Dock är det nu färre par där gässen betat hårt i vassen, t.ex. Renstad yttre. 67 tutande hanar registrerades, vilket är lite lägre än föregående år men ändå en hög siffra. Trenden är stigande de senaste säsongerna. Årets sista observation gjordes 22 oktober. Enligt Fåglarna i Sverige - antal och förekomst (SOF 2012) finns ca 780 par i Sverige, d.v.s. Tåkern hyser nästan tio procent av det svenska beståndet. Enligt Svensk häckfågeltaxering har arten ingen tydlig trend över tid i Sverige även om de senaste åren visar på tydligt stigande antal.

Figur 5. Antalet tutande rördrommar 1947-2024. *Number of booming Bitterns 1947-2024.*

Figur 6. Tutande hanar av rördrom, totalt 67 st. *Booming Bitterns, in total 67 males.*

Knölsvan *Cygnus olor*

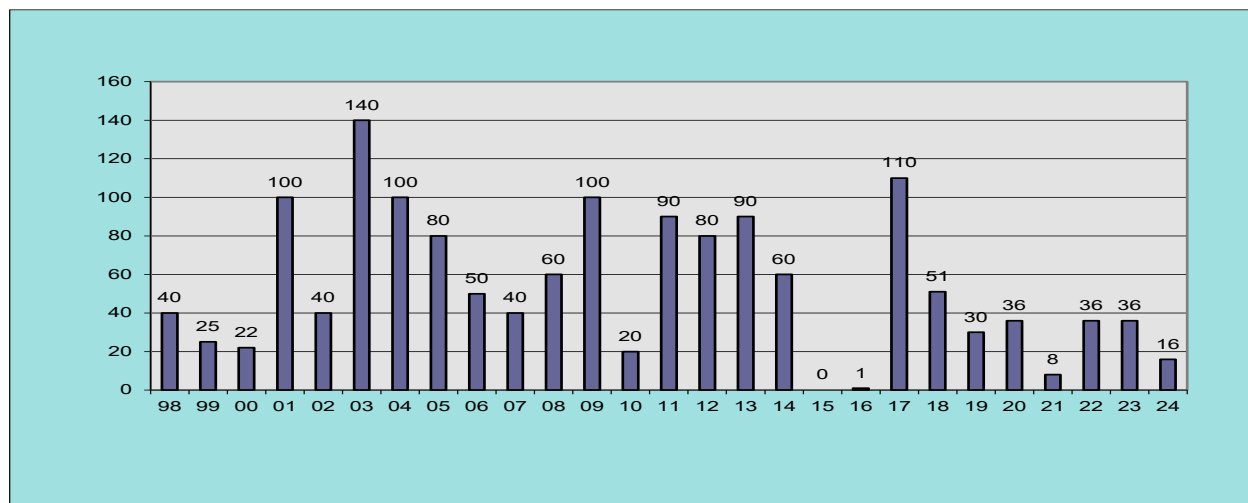
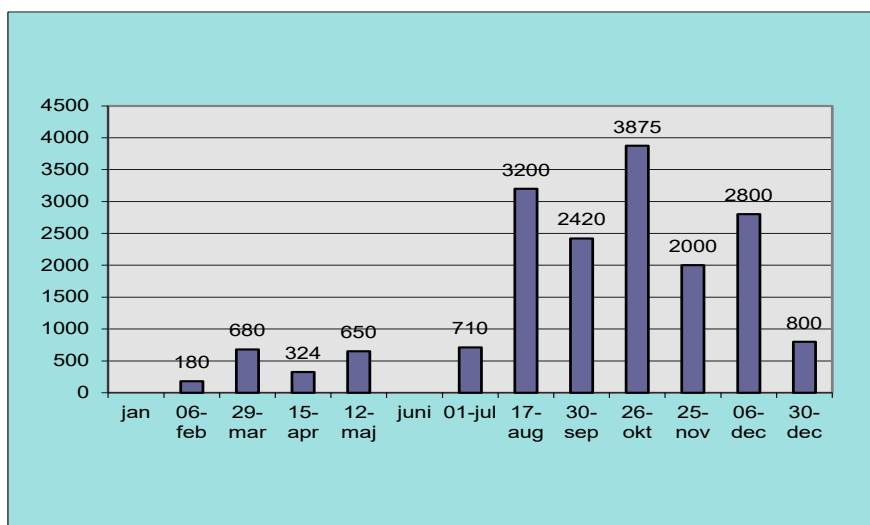
Lars Gezelius

1998 började vi att räkna knölsvanar i Tåkern mer systematiskt. Förutom noteringar om bl.a. häckande svanar som gjorts i samband med annat inventeringsarbete har räkningar av rastande fåglar och ungvullar skett från strategiska platser runt sjön, framförallt från Glänåstornet. Här ser man i juni-juli en stor del av kullarna som har kläckts i sjön under året. Från höstens simfågelräkningar finns också data men här är naturligtvis antalet översomrare och inflyttare stort. Även om simfågelräkningarna inte visar hur många häckningar som genomförts i sjön under året ger de ändå en bra bild av Tåkerns förutsättningar att attrahera knölsvanar.

Denna vinter fanns några öppna råkar under februari och mars som hyste en del svan. Efter häckningen kommer uppenbarligen många svanar till sjön för att rugga och födosöka. Generellt är det flest svanar i Tåkern under höstmånaderna och årets topp med 3875 kom i slutet av oktober. All time high i Tåkern är 5000. Sjön var endast tillfrusen kortare tid i december, men i överigt öppen, vilket gjorde att relativt många svanar dröjde sig kvar året ut (fig 7).

Antalet konstaterade ungvullar blev bara 16, i huvudsak räknade ute på sjön från Glänåstornet 11 juli. Det är klart under medelantalet som är 37 för den närmast föregående 10-års perioden (figur 8). Medelkullstorleken i nio noterade svankullar i juli var 4,2 ungar per kull.

Figur 7. Antal knölsvanar i Tåkern 2024 räknade i huvudsak från Glänås fågeltorn (från och med september, inklusive årsungar). *Number of Mute Swans in Lake Tåkern in 2024 counted mainly from Glänås bird tower. From September juveniles are included.*

Figur 8. Max antal knölsvansfamiljer under sommaren i Tåkern 1998-2024. *Maximum number of Mute Swan families during summer 1998-2024.*

Gåsräkningar / Goose-counts

Lars Gezelius

Vår

Under vårsäsongen sågs **sädgäss** från 29.1 och sedan vintern igenom. En sen notering var en fågel vid Glänås 18.5. Vårmax blev 5000 ex. 2.3, vilket är relativt högt. Bland dessa noterades 31 **tundrasädgäss**. I slutet av april hade de flesta dragit vidare. **Grågässen** sågs från 26.1. Högsta vårnotering blev 2220 ex. 9.3. **Bläsgässen** har under de senaste våarna rastat i allt högre antal. Denna vår blev det ett nytt rejält rekord med 1530 ex. vid räkningen 9.3. Liksom under de senaste våarna har många stannat rätt länge, denna vår t.ex. 600 ex. 1.5. **Spetsbergsgässen** rastar däremot mer sparsamt. 15 ex. rastade vid Ramstadfälten i februari, 6.3 räknades till 38 ex. på några lokaler och 11-12.4 rastade 10 ex. vid Åsberga. 670 sträckande **vitkindade gäss** noterades vid Glänås 5.5. och 250 ex. sågs vid Herrestad äng 8.4. 30 **prutgäss** flög förbi Bankängen 8.5. Ingen fjällgås noterades under våren.

Höst

Under hösten räknade vi vid sex tillfällen. **Sädgässen** kom i slutet av augusti, men toppnoteringen gjordes vid sista räkningen 18.11, dock med riktigt låga 4440 ex. Enstaka fåglar höll sig kvar året ut. **Grågässen** toppade 31.8 med en ny högsta notering för Tåkern med 30020 fåglar. Sista notering gjordes 23.12. **Spetsbergsgäss** rastade liksom tidigare år i sparsamma antal (1-4 ex.), men 20 november noterades 20 ex. Maxantal för **bläsgås** blev 440 ex. 26.10 och det torde vara höstrekord för Tåkern. **Vitkindade gäss** rastade i högre numerär jämfört med de tre föregående höstarna. **Kanadagässen** rastar numera i beskedliga antal vid sjön. Maxnotering vid hösträkningarna blev 750 ex. Maxnoteringen från 2001 är på 6860 ex. 13.10 noterades 400 sträckande **prutgäss** vid Hov. Det torde vara rekord för Tåkern. Inte heller under hösten noterades några **fjällgäss**.

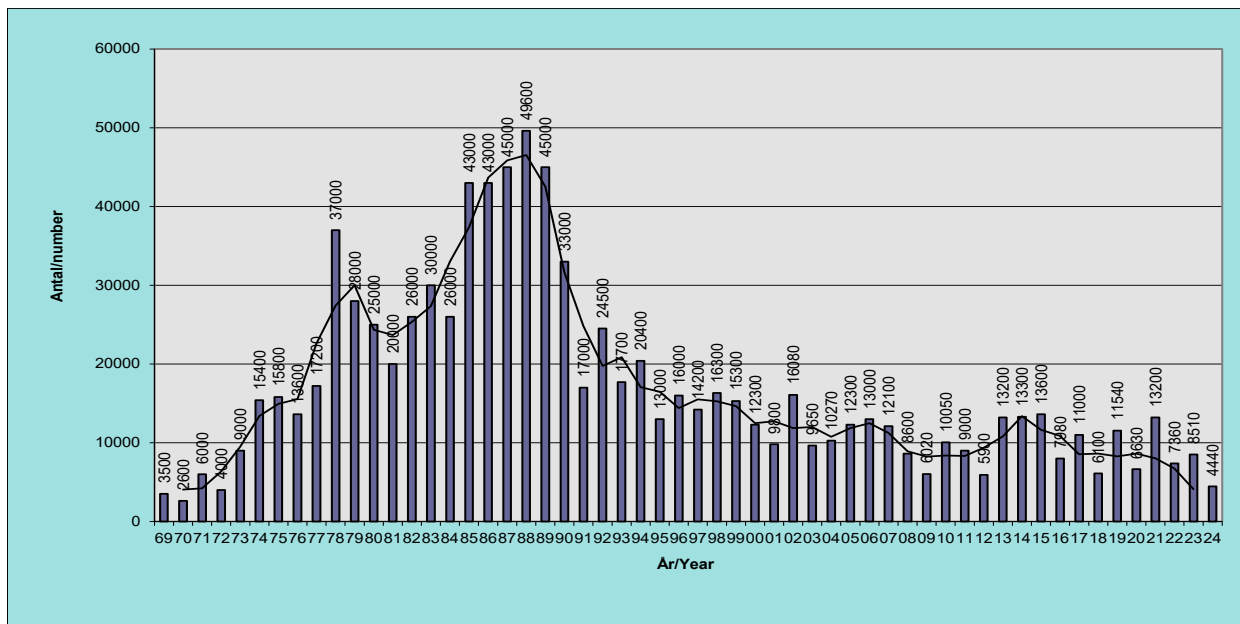
Tabell 1. Antalet individer av olika gåsarter vid höstens räkningar. *Number of Geese counted during the autumn.*

	17/8	31/8	14/9	12/10	26/10	16-17/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	13	490	780	3200	4440
Grågås <i>Anser anser</i>	21850	30020	18100	8770	2300	209
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	132	440	35
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	-	-	9
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	450	750	580	540	310	314
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	15	-	3	185	1050	20

Sädgås *Anser fabalis*

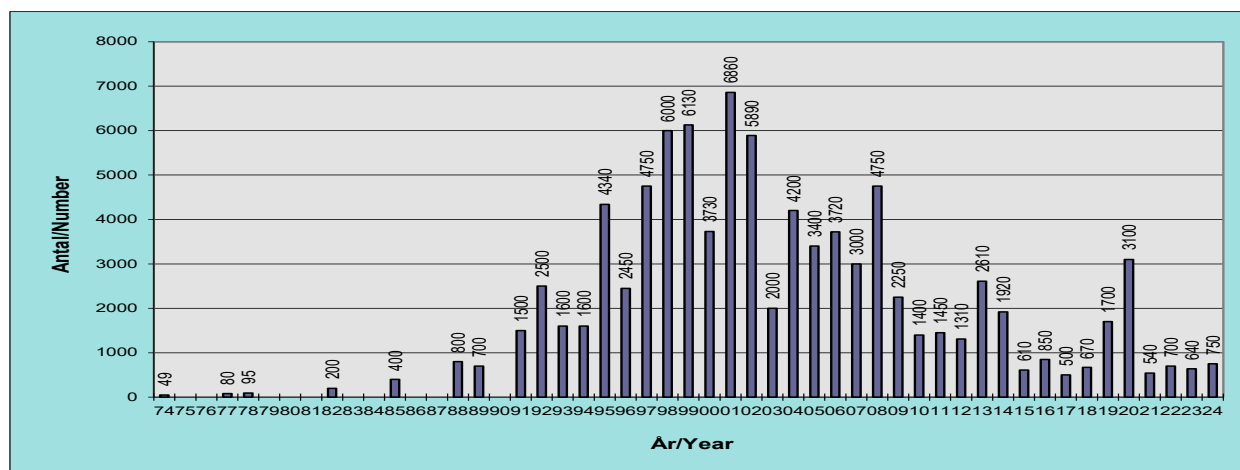
Höstmaximum infaller allt senare på säsongen. Årets topp, 4440 ex. 16.11, kom liksom i fjol sent och det är den lägsta summan sedan 1972. De flesta gäss flög liksom tidigare ut i sektorn Säby-Furåsa, samt vid Holmen-Renstad. De stora rastplatserna i Sverige finns numera på andra håll. Vid Östen noterades drygt 11300 ex 20.10 och vid Hjälstaviken 12000 ex. 5.10, även där färre antal än under föregående höst. Under våren samordnas de svenska räkningarna av SLU. De senaste fyra åren har det handlat om en population kring 73 – 74 000 sädgäss i Sverige och Finland.

Figur 9. Max antal sädgäss vid Tåkern höstarna 1970-2024. Linjen anger rullande treårsmedel. *Maximum number of Bean Geese at Tåkern during the autumns 1970-2024. The line shows running three-year means.*

Kanadagås *Branta canadensis*

Antalet höstrastande kanadagäss ökade i slutet av 1990-talet, men efter 2001 finns en klart nedåtgående trend vad gäller höstmaximum. Variationerna under hösten är dock relativt stora och beror bl.a. på att de utnyttjar Vättern som alternativ sovplats. Årets max blev endast 750 ex. i slutet av augusti. I hela Sverige ökade antalet höstrastare fram till 2007, varefter en minskning har skett. I maj-juni sågs inte någon kull i vassarna eller på strandängarna. Inga kullar har noterats de senaste åtta åren.

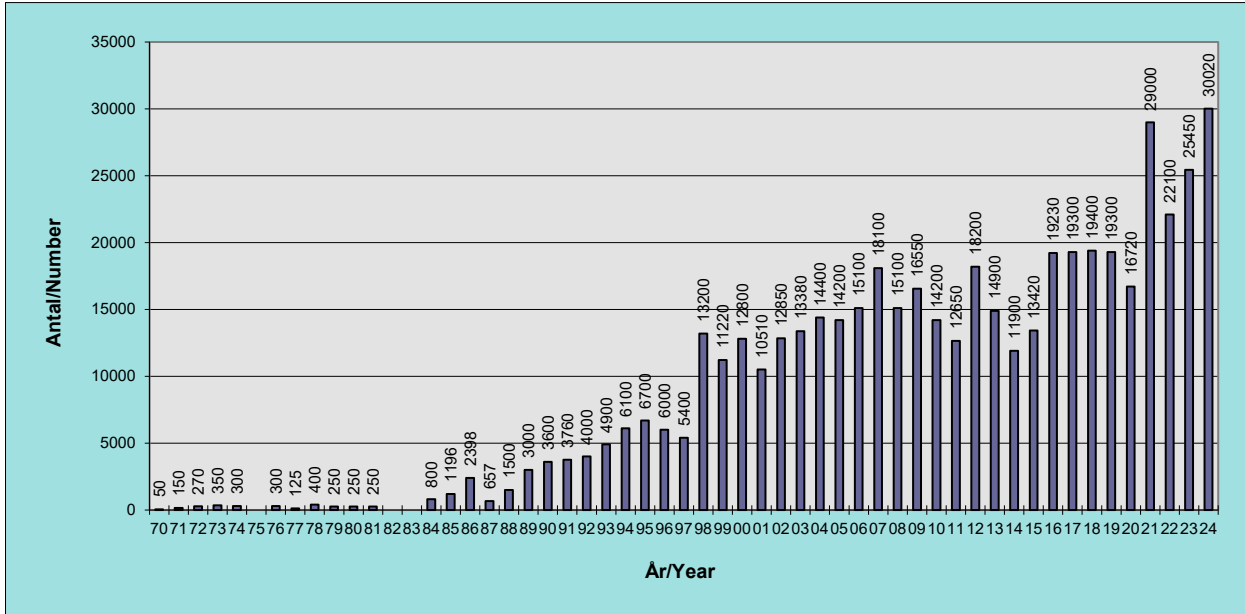

Figur 10. Max antal kanadagäss vid Tåkern höstarna 1974-2024. *Maximum number of Canada Geese at Tåkern during the autumns 1974-2024.*

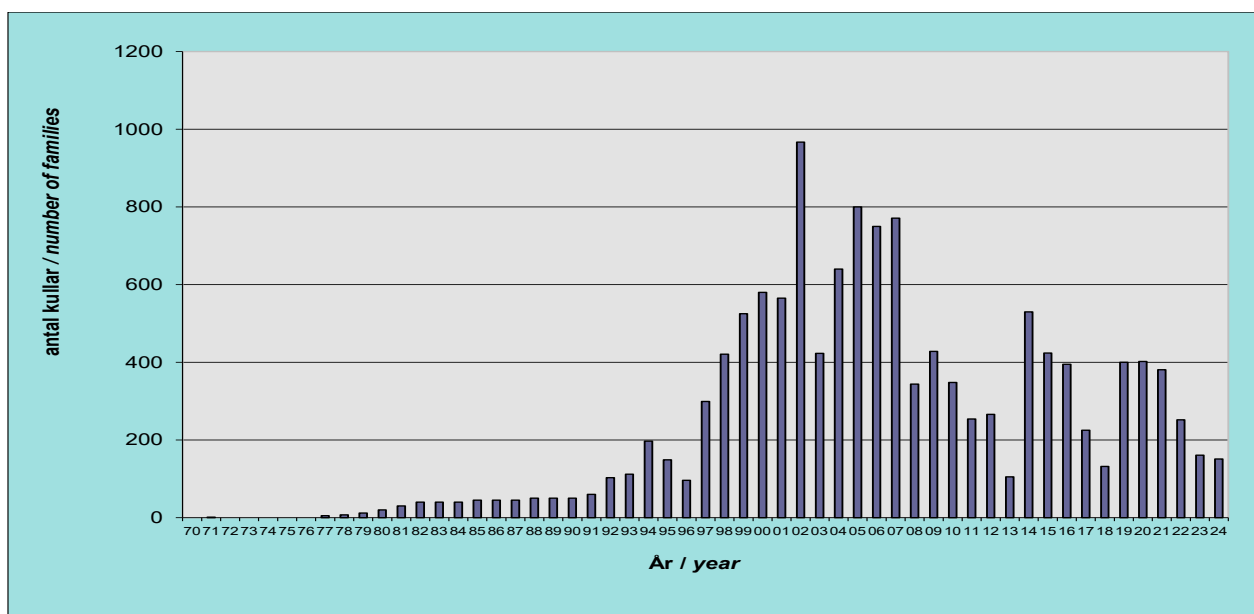
Grågås *Anser anser*

Maxantalet grågäss under hösten, 30020 ex. i slutet av augusti, är den högsta noteringen vid Tåkern (och i Sverige). Vid Hjälvstaviken rastade 17000 ex. 12.9. Totalsumman har vid de riksomfattande septemberinventeringarna i Sverige ökat kraftigt från 1984 och framåt. I september 2022 summerades till drygt 248000 ex. i Sverige.

Figur 11. Maxantal grågäss under höstarna 1970-2024. *Maximum number of Greylag Goose during the autumns 1970-2024.*

Årets inventering av grågåsfamiljer var heltäckande och noteringar skedde 20 april - 18 maj på strandängarna. Årets häckning var relativt sen med mycket låg framgång, ungefär som i fjol, men lägre än åren dessförinnan. De första ungarna sågs redan 13 april. Årets inventering slutade på 151 kullar, vilket är en bra bit under medeltalet för den närmast föregående 10-årsperioden som är 330 kullar. Flest kullar sågs liksom de senaste åren på Åsby-Yxstad, Holmenmaden, resp. Svanshals äng, där mer än hälften av årets antal noterades. Antalet sedda kullar är naturligtvis inte samma sak som antalet häckande par som är högre.

Figur 12. Antal grågåskullar 1970-2024. *Number of Greylag Geese families 1970-2024.*

Häckande simänder

Karl-Martin Axelsson

Av de simandsarter som häckar vid Tåkern görs riktade insatser för att bedöma antalet häckande par av årta, skedand och snatterand. Det är svårt att bedöma antalet häckande par av andfåglar då de ofta förekommer i stora flockar under flyttningen eller som icke-häckande individer under sommaren. Det är därför ofta svårt att avgöra om de änder man ser faktiskt är häckande.

För att bedöma antalet häckande par bör inventeringsinsatserna främst riktas till tidsfönstret efter flyttningsperioden, men innan den period då hanar från ett stort område kan samlas på vissa platser, efter att parningen är genomförd. Denna period bedöms inträffa under andra halvan av maj. Med anledning av detta läggs störst vikt vid observationer som görs under den perioden. Antalet par uppskattas genom räkning av stationära hanar, som antingen uppträder tillsammans med honor (antal par), ensamma eller i mindre grupper (< 5 st). Det maximala antalet hanar under häckningstid, som inte bedömts som rastande fåglar, indikerar antalet par.

De häckande simänderna vid Tåkern är ofta knutna till den blå bården och vassmosaiken utanför denna. Bedömningen av antalet häckande par baseras därför dels på observationer från de inventeringar av strandängar som genomförs under vår och försommar, dels på observationer från de paddelturer som genomförs i slutet av maj och början av juni. Som komplement till Fältstationens egna inventeringar hämtas även uppgifter från Artportalen.

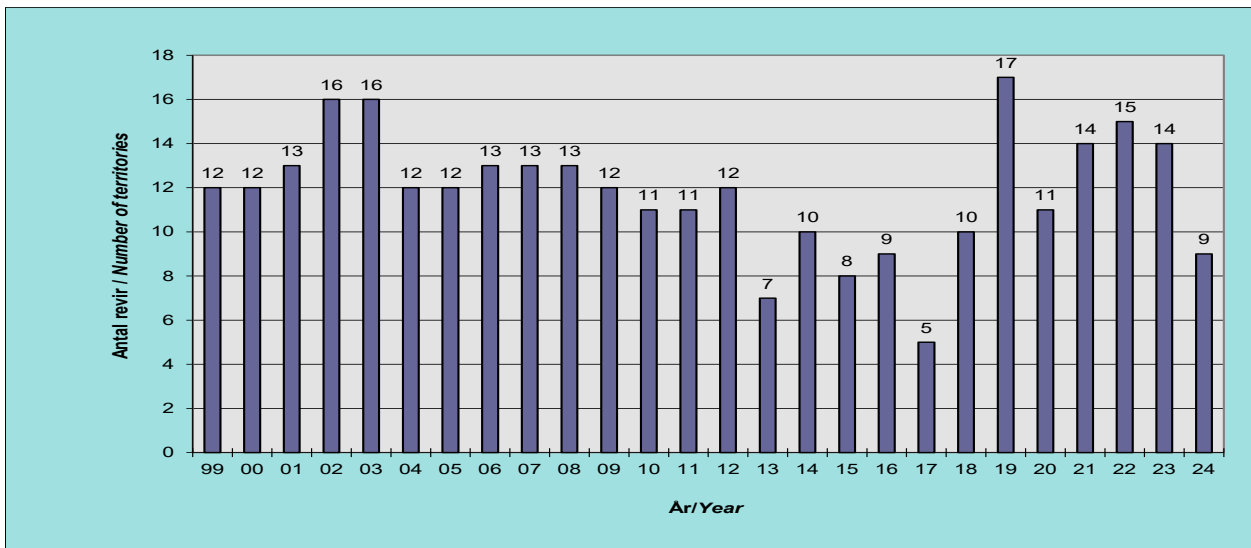

Årta *Spatula querquedula* (EN)

Utifrån de samlade inventeringsinsatser som gjorts bedöms endast nio par ha uppehållit sig vid Tåkern under häckningstid, under 2024. Detta är den lägsta siffran sedan 2017.

Inga årtor sågs under de tre simfågelräkningar som gjordes under hösten. Anmärkningsvärt är också att sista rapporten för året kom så tidigt som den 2 juni, då en hane sågs i Åsbyviken. Arten förbises dock lätt och kan missas vid simfågelräkningarna, där observationer ibland görs på stora avstånd. Antalet observationer från Tåkern var dock lågt även på Artportalen. Årtan har haft en tämligen stabil förekomst vid Tåkern, åtminstone sedan slutet på 90-talet, med undantag för åren 2013 och 2017 som sticker ut med betydligt lägre antal par än genomsnittet. Efter båda dessa år har dock populationen återhämtat sig. Kommande inventeringar får visa om 2024 års nedgång också är tillfällig. Under våren 2024 kom rapporter om att fåglar stoppades av kraftiga nordanvindar i Afrika under flytten norrut. Vindarna höll i sig i flera veckor och verkar ha haft stor påverkan på flyttfågeln, åtminstone på tättingar. Kanske kan detta även ha drabbat årtan, som övervintrar i Afrika.

Figur 13. Antalet par av årta i Tåkern 1999-2024. *Number of breeding pairs of Garganey in Tåkern 1999-2024.*

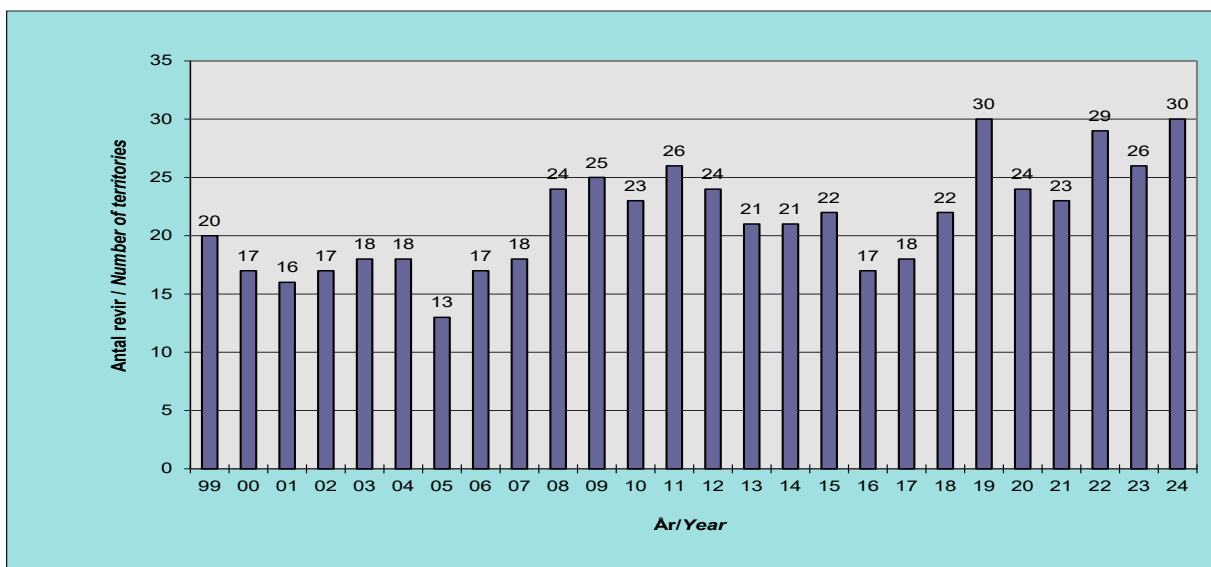
Figur 14. Par/revir av årta *Anas querquedula*, 9 st. *Number of pairs of Garganey, 9.*

Skedand *Spatula clypeata* (NT)

Under 2024 bedöms antalet häckande par av skedänder ha uppgått till cirka 30. Detta är en tangering av den tidigare högsta siffran från 2019.

Även under höstens simfågelräkningar sågs fler skedänder än genomsnittet för den senaste tioårsperioden vid både september- (125 ex) och oktoberräkningen (55 ex). Vid augustiräkningen sågs dock endast 31 ex, vilket är strax under genomsnittet för de senaste tio årens räkningar. Under 2024 gjordes många observationer av skedänder vid den tillfälliga våtmark som bildats öster om Holmen. Första rapporten kom redan den 15 mars och skedänder fanns kvar i Tåkern till åtminstone den 12 november.

Figur 15. Antalet par av skedand i Tåkern 1999-2024. *Number of breeding pairs of Northern Shoveler in Tåkern 1999-2024.*

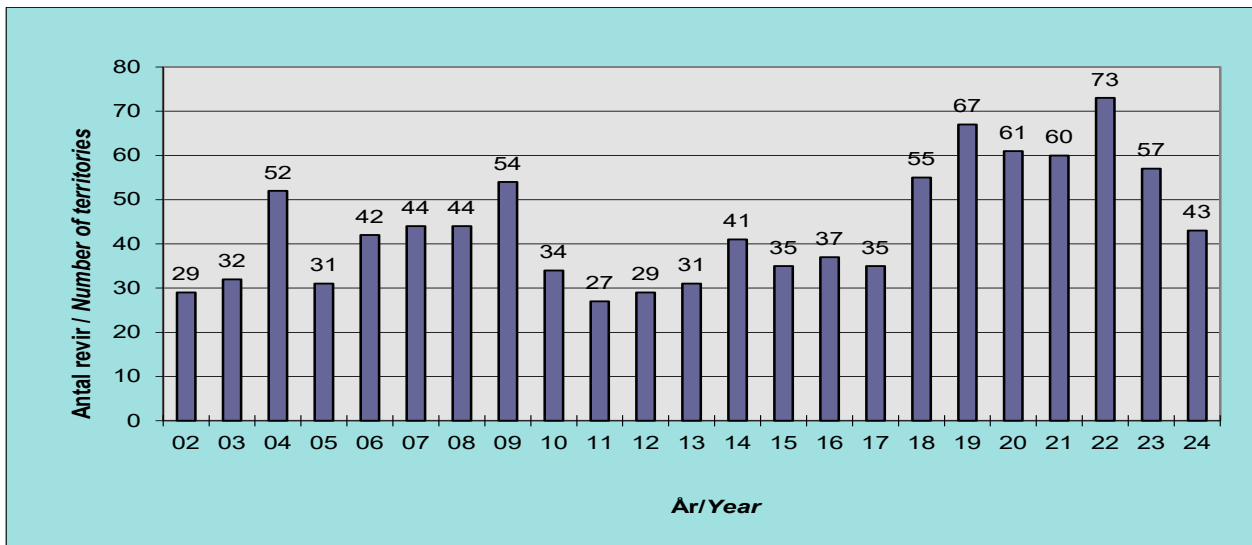

Figur 16. Par/revir av skedand *Anas clypeata*, 30 st. *Number of pairs of Shoveler; 30.*

Snatterand *Mareca strepera*

Utifrån genomförda inventeringar finns endast underlag för att ange att det under 2024 fanns minst 43 par snatteränder vid Tåkern. Detta är den lägsta siffran sedan 2017. Under höstens simfågelräkningar gjordes i stället några av de högsta noteringarna av arten och antalet var högre än genomsnittet för den senaste tioårsperioden vid samtliga tre räkningar. Högst antal registrerades vid räkningen i augusti då hela 3 660 snatteränder sågs, vilket är den näst högsta noteringen någonsin. Även vid övriga två räkningar sågs höga antal, med 3 250 ex i september och 1 850 i oktober. Det verkar alltså som att snatterandens positiva trend håller i sig, även om antalet häckande par vid Tåkern var färre än under de senaste åtta åren. Första rapporten av snatterand är från den 7 mars då ett par sågs vid Glänås. Årets sista rapport kommer från Holmen, där tio rastande fåglar sågs den 16 november.

Figur 17. Antalet par av snatterand i Tåkern 1999-2024. *Number of breeding pairs of Gadwall in Tåkern 1999-2024.*

Figur 18. Par/revir av snatterand *Anas strepera*, 43 st. *Number of pairs of Gadwall, 43.*

Simfågelräkningar / Counts of Waterfowl

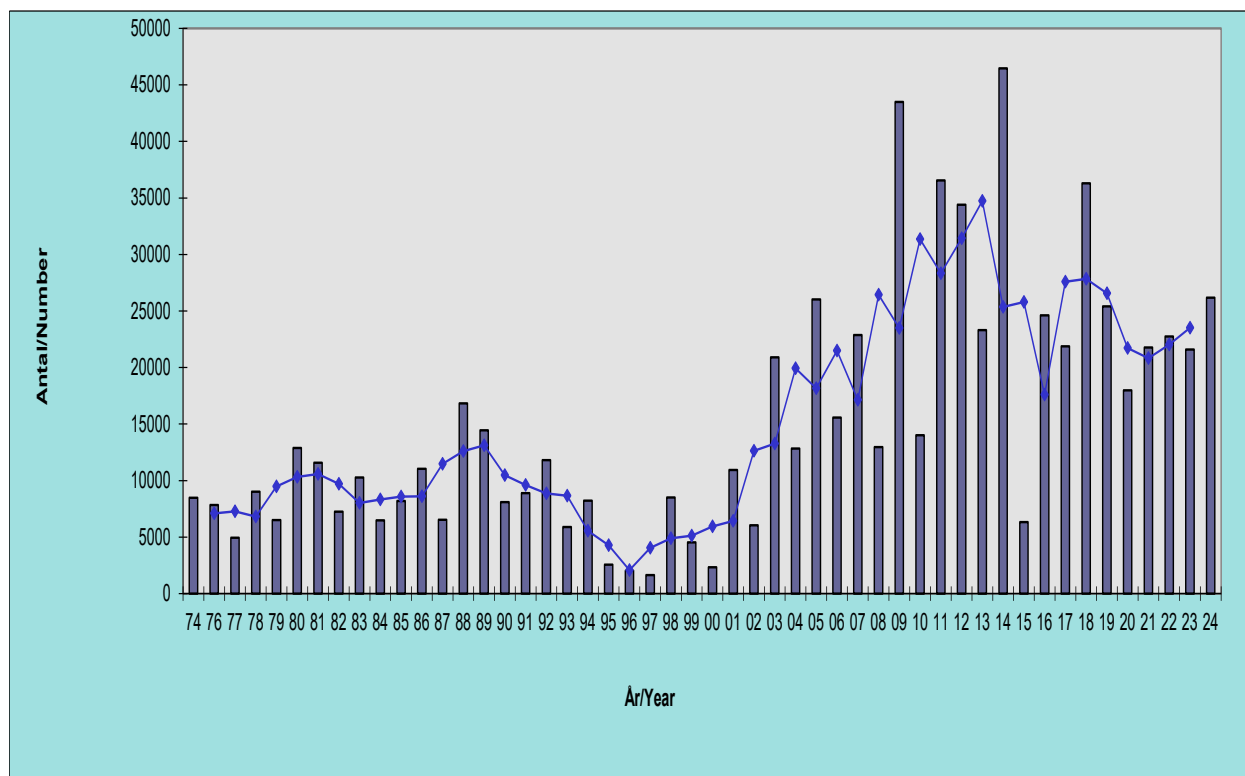

Lars Gezelius

Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands Internationals program. Väderbetingelserna var bra vid augusti- och septberräkningen, men vid räkningen i oktober var det sämre siktförhållanden och några kompletteringar fick göras dagen efter. Räkningsplatserna var bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svålinge och Källstadviken. Nu har även Holmenmaden tillkommit som späder på antalet doppingar och simänder.

Antalet rastande simfåglar har återhämtat sig från den tillfälliga bottennoteringen 2015. De låga antalen 2015 förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta saknade undervattensvegetation. Under 2016 skedde en viss återkomst av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträse *Chara tomentosa*. Återkomsten gynnades troligen av den torra, soliga och vindmässigt tämligen lugna våren och sommaren. Utbredningen av undervattensvegetation var fortsatt god under 2024.

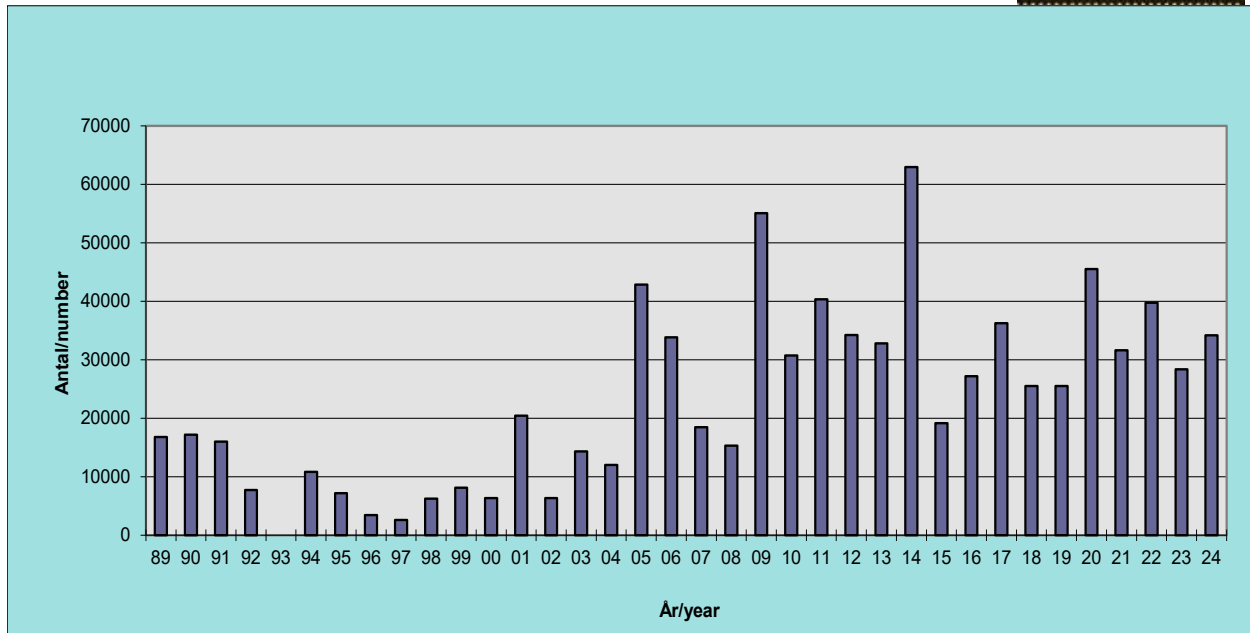
Antalet rastande simfåglar låg denna höst nära eller lite över genomsnittet för den senaste 10-års perioden. Det blev höga antal för skäggdopping, knölsvan, ägretthäger, kricka, snatterand, skedand, stjärtand, vigg, knipa och sothöna. Det blev normala antal, i närheten av medeltalen, för gräsand, bläsand och brunand. Några arter med antal lite under det normala var storskarv och salskrake. Utanför räkningarna kan nämnas minst 131 ägretthägrar vid Sjötuna 21.10, 100 salskrakar vid Hov 13.11 och en bergand därstädes samma dag.

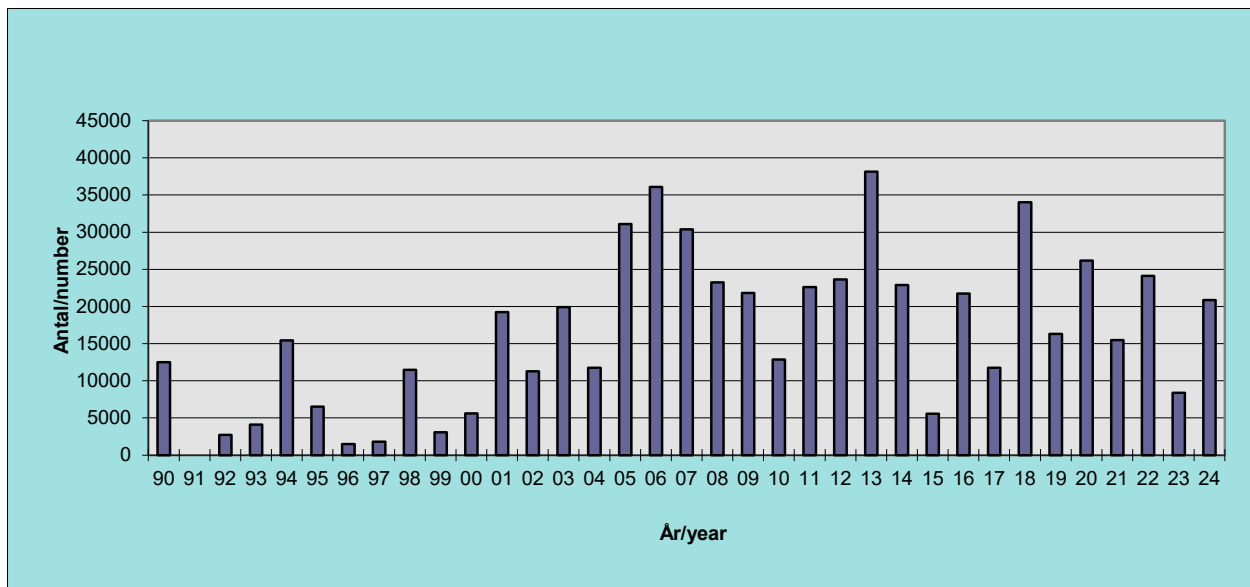
Figur 19. Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2024. Linjen anger rullande treårsmedelvärde. *Total number of waterfowl, exclusive of Coots, in Tåkern in the mid-september counts 1974-2024. The line shows running three-year mean.*

Augusti

Oktober

Figur 20. Totalt antal inräknade simfåglar vid augustiräkningarna (omkring 15 augusti) och oktoberräkningarna (omkring 15 oktober). Ingen räkning genomfördes i augusti 1993 eller i oktober 1991. *Total number of waterfowl counted in Lake Tåkern in August and October.*

Våren och sommaren

19.4 räknades 500 rastande **vigg**ar och 200 sothöns från Hovtornet. 9.5 räknades 2000 vigg och 1000 brunänder och 200 sothöns från Glänåstornet. 12 maj deltog vi i Svensk fågeltaxerings sjöfågelräkning med räkning på sju platser vid sjön; Holmenmaden, Renstad Kanal, Svanshals udde, Glänås, Sjtuna, Hov och Svälunge. Bl.a. summerades till 187 **skäggdopping**ar, 189 **vigg**, 113 **brunänder**, 1634 **knölsvan**ar och 147 **sothöns**, vilket för de flesta av dessa var högre antal än året innan. I slutet av maj och i juni fanns i Tåkerns vassområden/kanaler minst 270 brunandshanar. Det är rimligt att tro att minst 100 par häckar i Tåkern.

Tabell 2. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

Number of Waterfowl during the autumn counts. Within brackets the mean for the latest ten years' counts is given. * marks new monthly record for Tåkern.

	17/8 (14-23)	14/9 (14-23)	26/10 (14-23)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	290 (327)	824 (404)	752 (487)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	3 (0)	3 (0)	1 (0)
Svarthalsad dopping <i>Podiceps nigricollis</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	2 (1)	7 (1)	4 (1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	110 (230)	150 (378)	48 (134)
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	27 (20)	31 (19)	21 (15)
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	119* (16)	68 (20)	37 (10)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	3200 (2717)	2860 (2749)	3875* (2342)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	0 (2)	15 (6)	4 (23)
Svart svan <i>Cygnus atratus</i>	1 (0)	1 (0)	0 (0)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0 (0)	3 (1)	0 (1)
Bläsand <i>Mareca penelope</i>	1600 (1736)	4000 (4811)	3070 (5808)
Snatterand <i>Mareca strepera</i>	3630 (1772)	3250 (1908)	1850 (794)
Kricka <i>Anas crecca</i>	640 (635)	990 (403)	615 (242)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	910 (925)	711 (714)	335 (545)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	11 (15)	123 (59)	46 (38)
Ärta <i>Spatula querquedula</i>	0 (1)	2 (0)	0 (0)
Skedand <i>Spatula clypeata</i>	31 (39)	125* (27)	55 (34)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	9400 (10213)	9670 (10847)	2020 (2156)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	1930 (1281)	3200 (1880)	2560 (1951)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	250 (139)	121 (188)	1010 (763)
Rödhuvas dykand <i>Netta rufina</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sjööorre <i>Melanitta nigra</i>	0 (0)	0 (3)	0 (0)
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>	5 (1)	1 (19)	2 (44)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0 (0)	0 (0)	0 (1)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0 (1)	12 (71)	360 (261)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	12000 (15113)	15100 (11272)	4220 (3000)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa:	34159 (34183)	41265 (35778)	20885 (18649)
% av medelvärdet	100 %	115 %	112 %

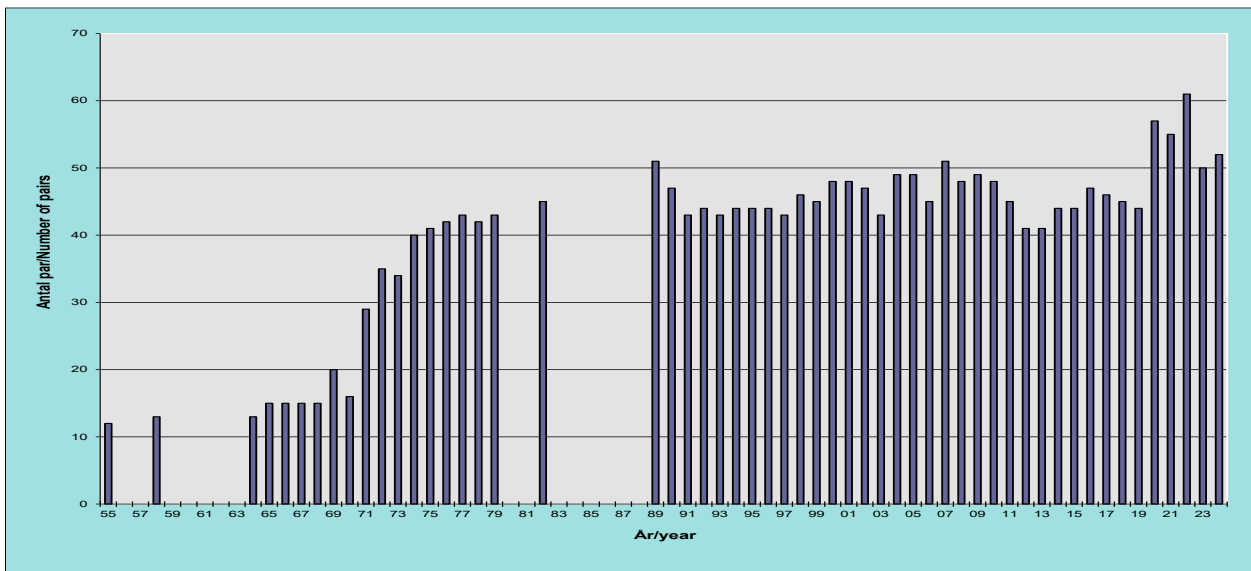
Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Lars Gezelius

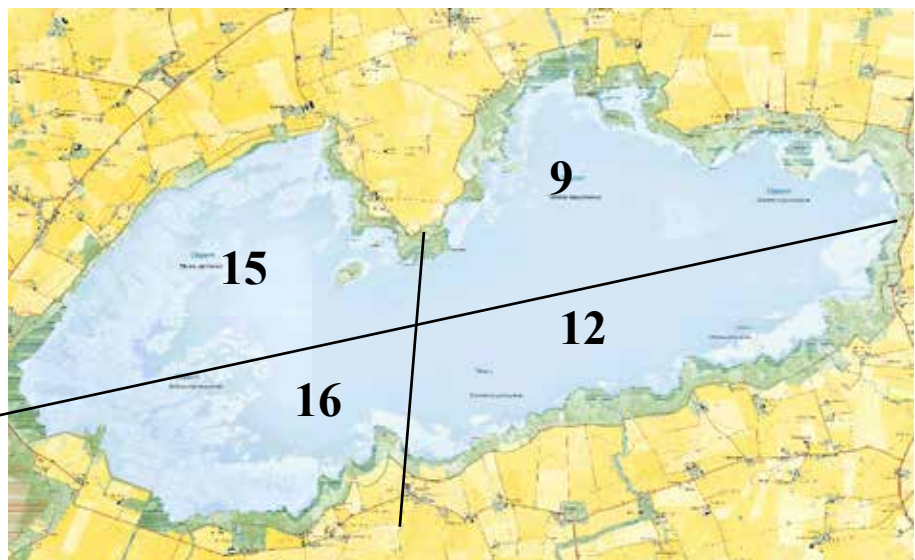

Den första brunhöken sågs 16 mars. Inventeringen pågick fram till midsommar och var som mest intensiv i april, då bobyggnaden pågår. Både honan och hanen bygger med mindre kvistar, vass och starr och fodrar boet med gräs. En del revir prickades också in under boungetiden i juni då bytesöverlämningar från hane till hona kan ses.

Fördelningen av antalet par i sjöns sektorer blev SV 16 par, NV 15 par och NO 9 par, vilket är normalt. I SO var 12 par dock lite färre än under topp-åren. Totalt häckade 52 par, d.v.s. ungefär som i fjol men lite färre än de tre åren dessförinnan. En del av förklaringen kan ligga i att ovanligt mycket tid lades på spaning efter bobyggande fåglar i april både under 2021 och -22 (pandemitider). Arten har en stigande trend i Sverige enligt Svensk häckfågeltaxering. Enligt Fåglarna i Sverige - antal och förekomst (SOF 2012) häckar ca 1500 par i Sverige, d.v.s. Tåkern hyser ca fyra procent av det svenska beståndet. Inga ungar har ringmärkts och inga återfynd har rapporterats. Årets sista observation gjordes 2 november, vilket är relativt sent.

Figur 21 Antalet par av brun kärrhök i Tåkern 1955-2024. *Number of breeding pairs of Marsh Harriers in Tåkern 1955-2024.*

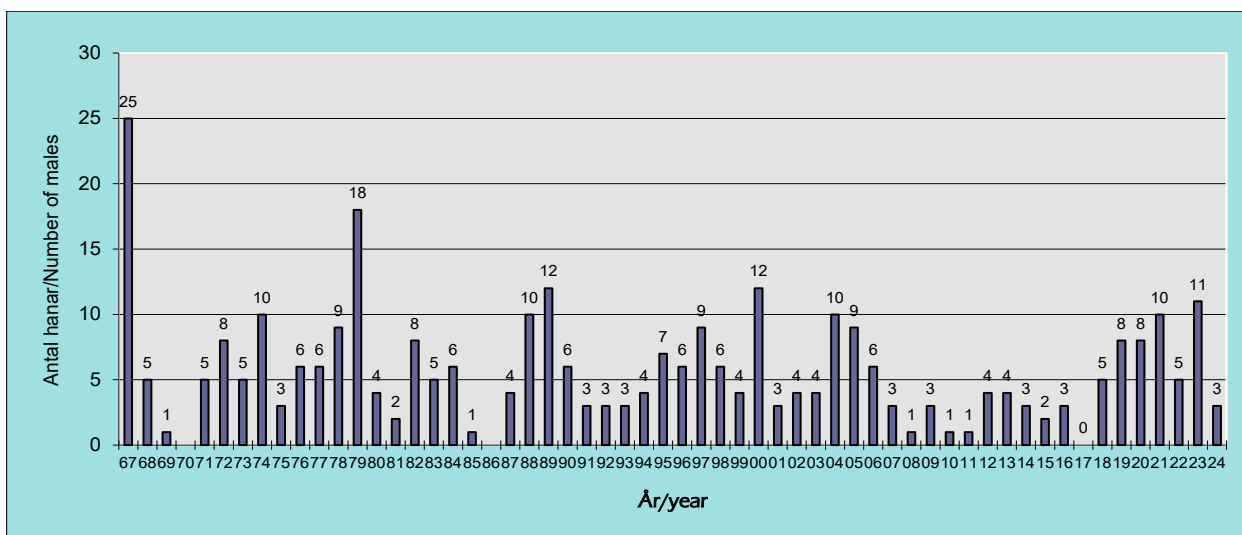
Figur 22. Antal häckande par av brun kärrhök i fyra sektorer, totalt 52 par. *Number of pairs of Marsh Harriers in different parts of the lake, in all 50 pairs.*

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* (VU)

Lars Gezelius

Spelande fåglar har noterats under perioden 6 - 25 maj. Årets genomgång slutade på tre revir. Medelantalet de senaste tio åren är 5,5. Två spelade hördes på Renstadmaden och ett ex. spelade vid Lövängsborg. Antalet småfläckiga sumphönor har varierat betydligt mellan åren. I figuren nedan visas numerären under de senaste dryga 50 åren. De sista åren på 1960-talet skedde en drastisk minskning då noll till fem individer hördes. 1967 kunde 10-25 exemplar höras på sträckan Väversunda-Renstad. Under 1990-talet kan en svagt uppåtgående trend skönjas. År 2000 var ett toppår med en av de högsta årssummorna under hela perioden. Under 2000-talet har antalet revir fortsatt att variera kraftigt, från ett till tio revir per år. Enligt Fåglarna i Sverige (SOF 2012) fanns 250 par i Sverige (2002-2008). Från 2019 ökade antalet revir vid Tåkern, efter några dåliga år, till elva. Det var det högsta antalet på 23 år. Årets antal var sålunda en klar tillbakagång. Svensk Fågeltaxering (nattrutter) redovisade rekord för riket under 2019, men en tillbakagång 2022/23.

Figur 23. Antal revir av småfläckig sumphöna vid Tåkern 1967-2024. *Number of territories of Spotted Cranes at Lake Tåkern 1967-2024.*

Figur 24. Spelande småfläckiga sumphönor 2024. *Territories of Spotted Cranes 2024.*

Trana *Grus grus*

Lars Gezelius

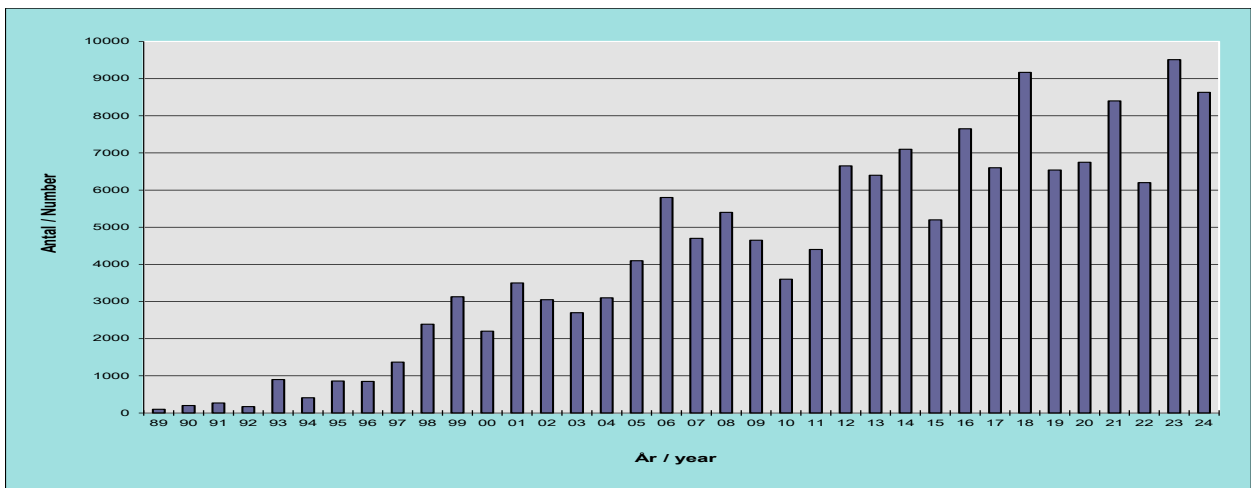
Första tranan siktades redan 28 februari och 1500 tranor räknades 29 mars. Sammantaget bedöms omkring 200 tranor ha översomrat vid sjön, huvudsakligen vid Ramstad, Svälunge och Lorbydeltat/Sjötuna. Under april till juni markerades ensamma par, varnande fåglar eller par med ungar på karta över Tåkern. I år bedöms att 43 par påbörjat häckning vid sjön, vilket är en ny tangerad toppnotering. Endast enstaka par sågs med 1-2 ungar. Trenden är alltjämt en ökande häckande population. Då stora ytor i de yttre vassarna betats ned av grågässen skapas nya "starrgungflyn" ute i sjön som erbjuder bra häckplatser för t.ex. trana. Vid räkningarna under hösten noterades antalet tranor med följande resultat:

	19/8	31/8	14/9	12/10	26/10	16/11
Trana	5780	7240	8630	1200	8	0

Toppen blev 8630 ex. 14 september. Tidigare toppnotering är 9170 ex. från 2018. 3 oktober sträckte drygt 7500 tranor söderut på hög höjd framåt lunchtid. Sista observationen gjordes 2 november. Under hösten räknades andelen ungfåglar. Bland 1334 åldersbestämda tranor var 129 årsungar (9,7 %).

Figur 25. Häckningsplatser för tranor vid Tåkern 2024, 43 par.
Territories of Cranes at Tåkern 2024, 43 pairs.

Figur 26. Högsta dagsnotering av tranor vid Tåkern under höstarna 1989-2024.
Highest number of Cranes at Tåkern during the autumn 1989-2024.

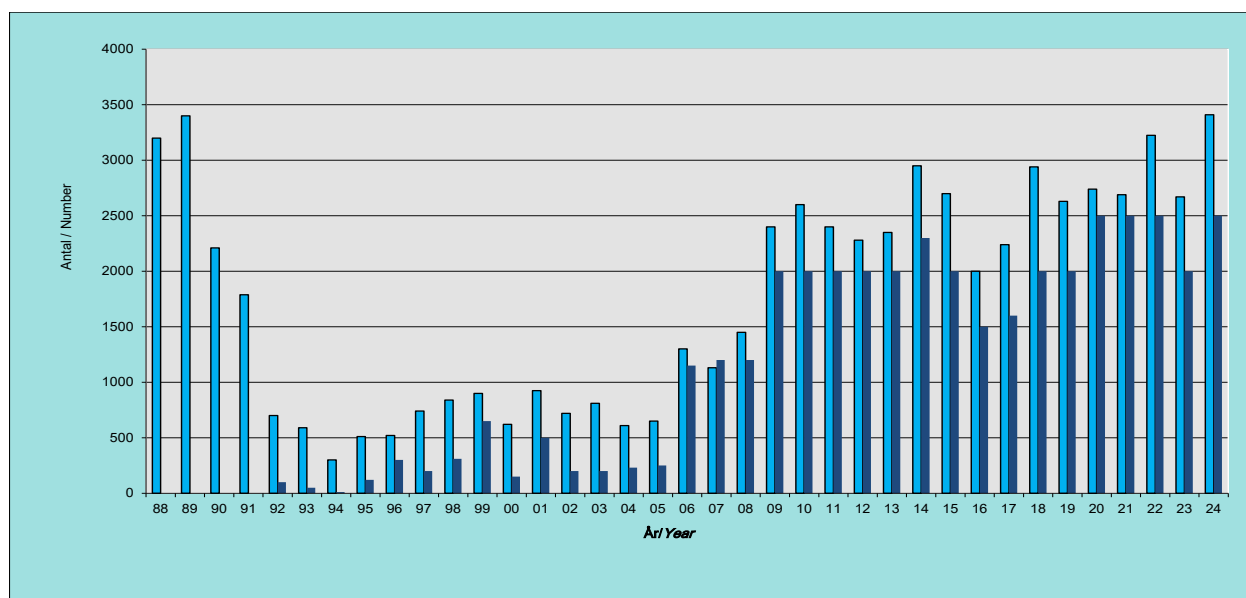
Skrattmåsar *Chroicocephalus ridibundus* (NT)

Lars Gezelius

Enstaka fåglar dök upp i början av mars. I maj påbörjade 3410 par häckning på flera håll i sjön och med ungefär samma fördelning som året innan; Glänås, Renstad yttre, Källstadviken/Åsbyvassen och Svältingeviken. Populationen har legat relativt stabilt kring 2500 par sedan 2009. Liksom de senaste åren häckade alla par på öar ute i sjön. Flest par häckade på de skapade öarna vid Glänås som restaurerades hösten 2016 och har inneburit ett lyft för de kolonihäckande fåglarna.

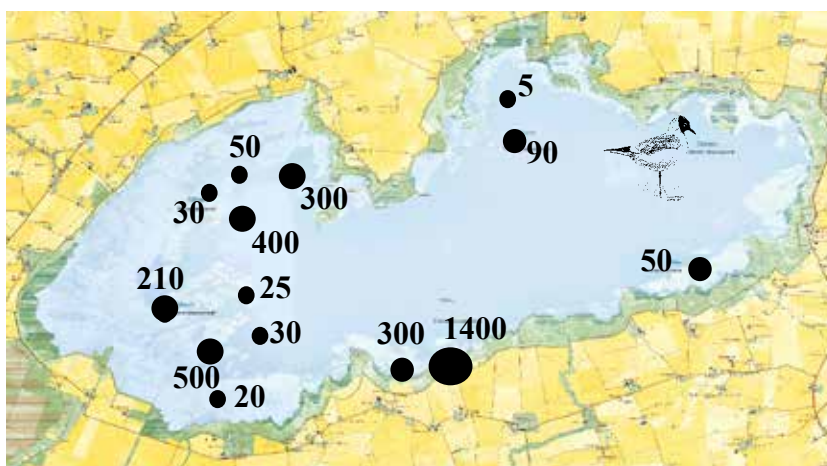
1400 par skrattmåsar häckade vid Glänås och de var fördelade på yttre ön 40, träflottarna 70, mellersta öarna 620, västra ön 520, sydligaste ön 200 och de östra öarna 200. Vid mynningen av Svanshals kanal häckade 300 par. I Svältingeviken fanns 95 par i två kolonier. Fyra större kolonier i västra delen av sjön bidrog till årets goda häckningsresultat.

41 kullstorlekar noterades i början av juni med följande fördelning 1 x 4 ägg, 26 x 3ä, 12 x 2ä och 2 x 1ä, vilket ger 2,6 ägg per par. Detta år bedöms totalt ca 2500 ungar ha blivit flygga. Ungfågelproduktionen har legat på denna tämligen goda nivå de senaste 18 åren. 77 boungar ringmärktes.

Figur 27. Antal par 1988-2024 och ungfågelproduktion 1992-2024 hos skrattmåsar. För åren 1988-91 saknas data angående ungfågelproduktionen, men baserat på anteckningar på fältkartor dessa år bedömer vi att antalet ungar då var minst 0,5 ungar per par. *Number of breeding pairs of Black-headed Gulls 1992-2024 and number of fledglings 1992-2024 in Tåkern. During the years 1988-91 we estimate the number of chicks to at least 0,5 per pair.*

Figur 28. Skrattmåsens häckningsplatser i början av juni, 3410 par. *Breeding sites of the Black-headed Gull in early June, 3410 pairs.*

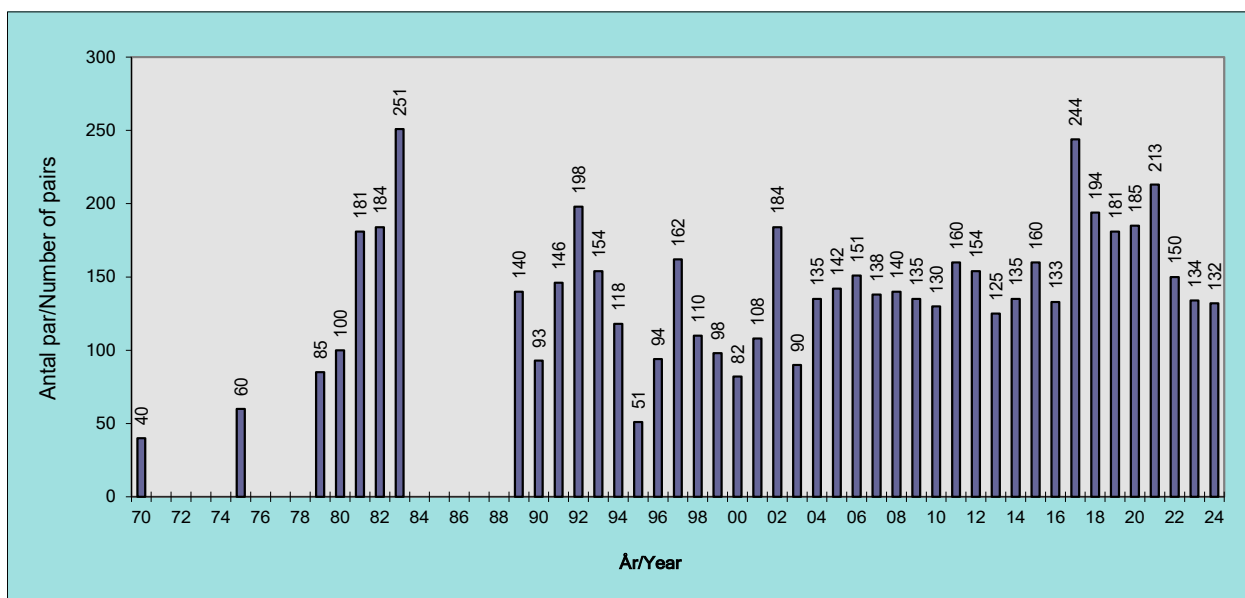

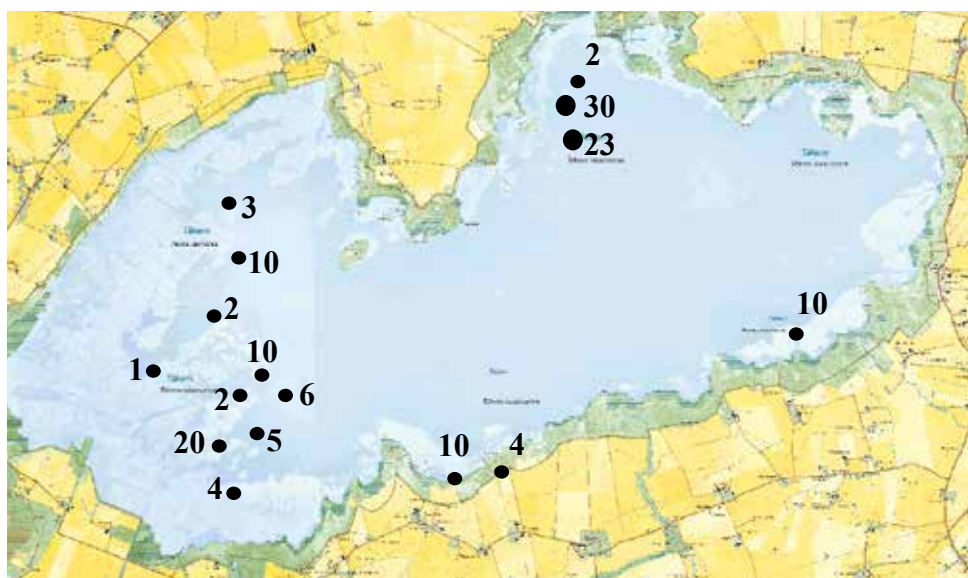
Fisktärna *Sterna hirundo*

Lars Gezelius

Årets första observation gjordes 15 april. I år häckade 132 par fisktärnor i Tåkern, vilket är ytterligare en liten tillbakagång från en topp 2021. Medelantalet för åren 2014-23 är 173 par. Populationen i Tåkern har varierat med relativt snabba svängningar, men under 2000-talet och 10-talet låg populationen stabilt kring 130-160 par. Under 2017-21 låg dock populationen kring 200 par. Spridningen av kolonierna i sjön var även i år relativt stor (fig. 30) och lik de närmast föregående åren. Kolonierna var genomgående ganska små. Den största ansamlingen fanns i år i Svålingeviden. Inga fisktärnor häckade på någon av de fem flottarna vid Glänås. Antalet par på dessa har legat i intervallet 26 - 56 under åren 2004-16 och medelandelan par på flottarna har varit 29 %. De senaste åren har flotte-häckarna bara utgjort enstaka procent, vilket är en följd av att andra attraktiva platser finns att tillgå, samt att högre gräs/starr vuxit upp på flottarna, vilket missgynnar tärnorna medan skrattnåsar tagit över. Kullstorleken i 50 bon i början av juni var 1 x 4, 43 x 3, 4 x 2, 2 x 1 ägg, vilket ger ett medeltal på 2,9 ägg per par. Under året ringmärktes 16 ungar. Uppskattningsvis kom minst omkring 100 ungar på vingarna. Inga återfynd har rapporterats under året.

Figur 29. Antalet häckande par fisktärnor i Tåkern 1970-2024. *Number of breeding pairs of Common Tern in Tåkern 1970-2024.*

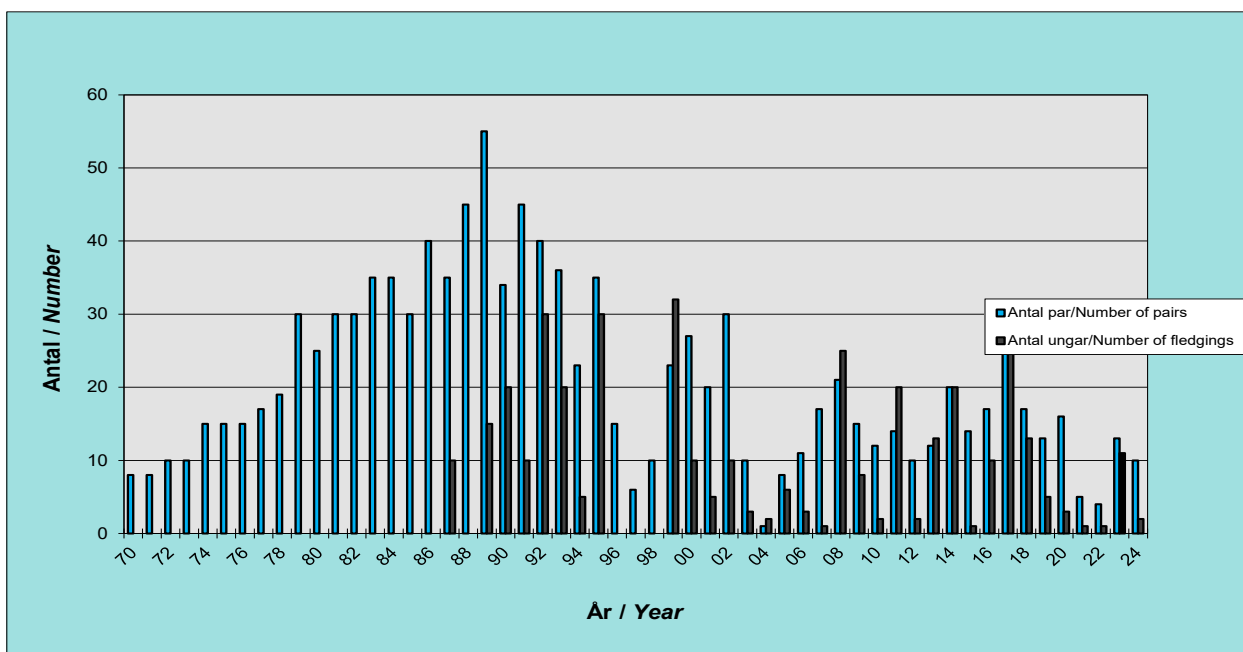
Figur 30. Fisktärnans häckningsplatser (antal par) i Tåkern 2024, totalt 132 par. *Breeding sites (number of pairs) of Common Tern 2024, in all 132 pairs.*

Svarttärna *Chlidonias niger* (VU)

Lars Gezelius

Efter toppåren i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet har populationen minskat och fluktuerat ganska kraftigt med en ungfågelproduktion som varierat stort. Under 2010-talet låg populationen på 10-20 par med undantag för toppåret på 26 par 2017. De senaste åren var 2021 och -22 svaga medan 2023 var bättre med 13 par och 10 ungar. Årets tärnor höll till i Renstad yttre. Årets första svarttärnor sågs 1 maj vid Glånås. I början av juni fanns varnande fåglar vid Renstad yttre som bedömdes till 10 par. I slutet av juni varnade fåglarna på flera platser i Renstad yttre. En relativt stor unge sågs som också kunde ringmärkas. Flertalet häckningar hade sannolikt spolierats, kanske av de häftiga regnen i mitten av juni. I slutet av juli sågs minst en årsunge som var omärkt tillsammans med adulta fåglar vid Sjötuna. Årets sista observation gjordes 9 september.

Figur 31. Antal par 1970-2024 och ungföproduktion (svarta staplar) 1987-2024 hos svarttärna. *Number of breeding pairs of Black Tern 1970-2024 and number of fledglings (black bars) 1987-2024 in Tåkern.*

Figur 32. 10 par svarttärnor gick till häckning i Renstad yttre. *10 pairs of Black Tern started breeding (at the black dot).*

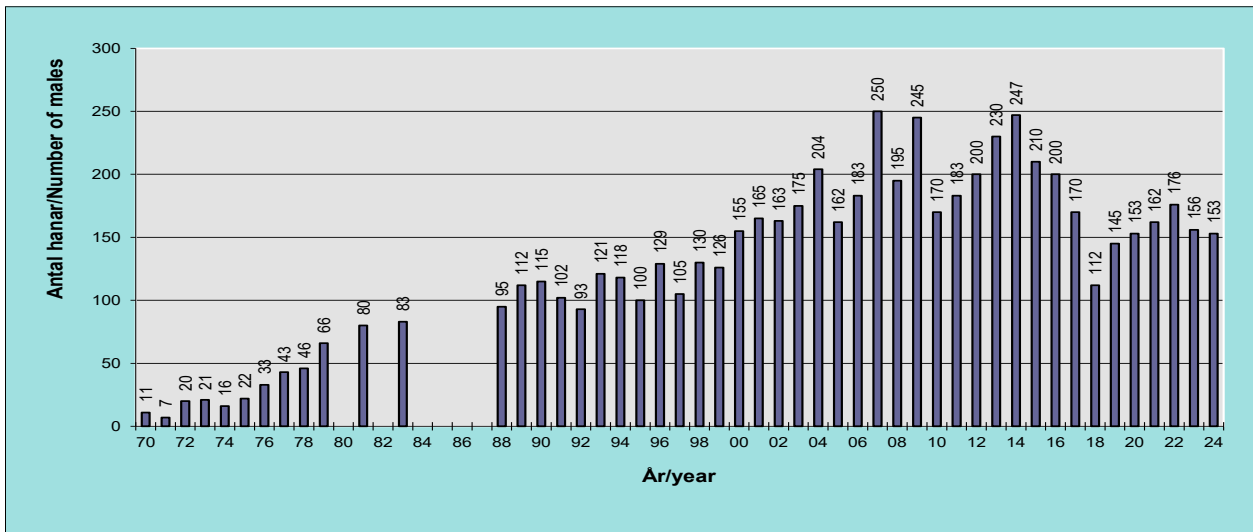

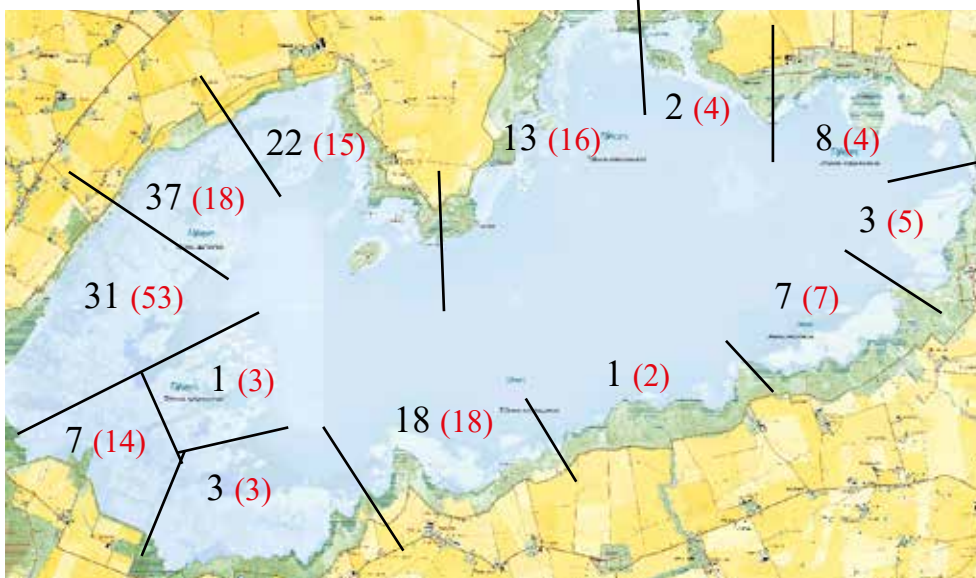
Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (NT)

Lars Gezelius

Årets insats koncentrerades på att inventera antalet sjungande hanar. Första trastsångaren hördes 30 april. I stort sett alla vassområden blev inventerade och sjungande hanar prickades in på vasskartor från 15 maj till 16 juni. De flesta områden besöktes en gång, men några besöktes två till tre gånger. Årets inventering slutade på 153 sjungande hanar, vilket innebär ungefär samma nivå som fjolåret, då vi såg vi en smärre tillbakagång efter de senaste årens stigande antal. De högsta tätheterna finns som tidigare i de västra vassarna utanför Väversunda-Lundtorp-Nyby samt i vassarna vid Källstadviken. Hög täthet finns också vid Glänås-Svanshals. I de områdena är vassarna fortsatt höga och vitala med mindre påverkan av grågåsbete. Däremot är det numera fortsatt mycket färre revir i Renstad yttre där vassen är starkt påverkad av grågåsbete med glesare och lägre vassbestånd. I Källstadviken var det åter höga tätheter efter en nedgång där 2023. Under den standardiserade märkningen i juli-september fångades hela 26 trastsångare vid Glänås, men ingen vid Renstad kanal. Två tredjedelar av det svenska beståndet förekommer på mindre än tio lokaler, där Tåkern, Hornborgasjön, Kvismaren, norra Vänern och Tämnaren hyser flest. Tåkern har under 2000-talet framstått som allt viktigare för arten då närmare 30 % av den svenska populationen förekommer här. Det svenska beståndet uppgår till cirka 500 par och beståndet är stabilt (artfakta.se).

Figur 33. Antalet revirhävande trastsångare i Tåkern 1970-2024. *Number of singing males of Great Reed Warbler in Tåkern 1970-2024.*

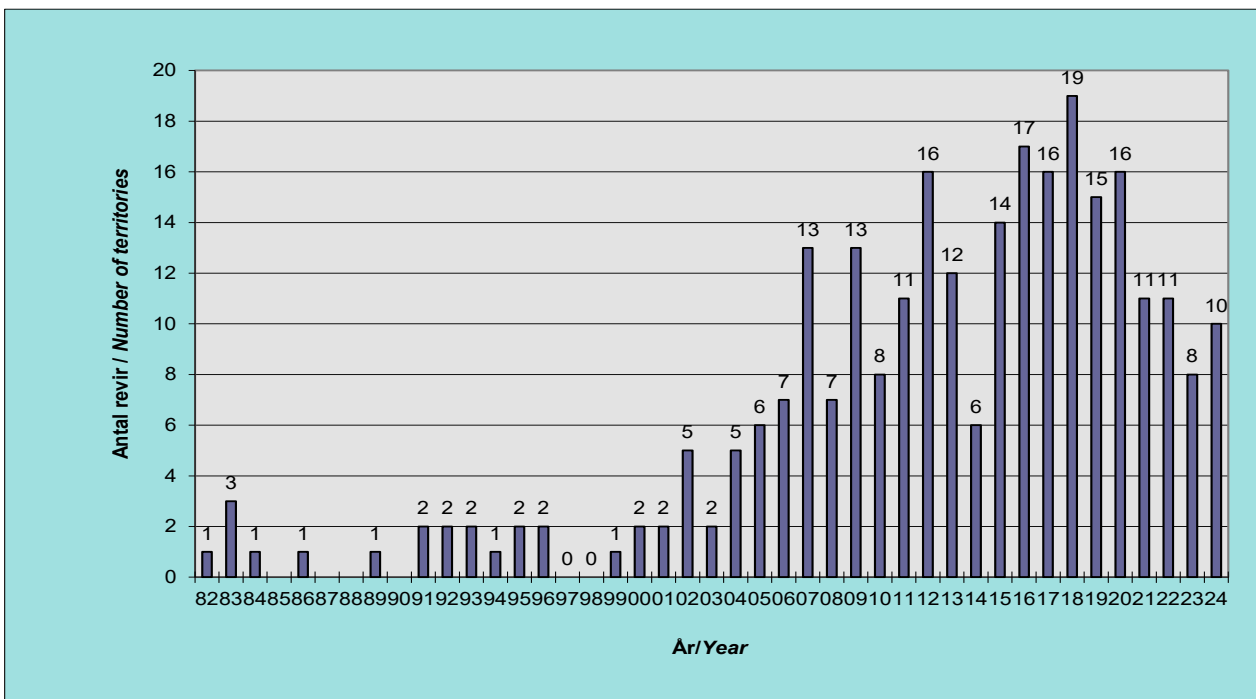
Figur 34. Trastsångarnas fördelning. (Inom parentes i rött 2023 års antal. Totalt 153 sjungande hanar. *Distribution of Great Reed Warblers (2023 in red numbers). In all 153 singing males.*

Vassångare *Locustella luscinioides* (VU)

Lars Gezelius

Efter ett förstafynd 1972 och en första konstaterad häckning 1996 har Tåkernbeståndet av vassångare ökat sedan början av 2000-talet. Enligt Fåglarna i Sverige - antal och förekomst (SOF 2012) finns ca 30 par i Sverige. Artens etablering i Tåkern, såväl som i Sverige, är intressant att följa. Första obsen för året gjordes 26 april vid Hov. Arten förekom i år med tio revir, vilket innebär att populationen ligger på ungefär hälften av nivån i slutet av 2010-talet. Reviren var väl spridda i sjön detta år. I Renstad yttre som tidigare varit det dominerande området med flera revir saknades arten helt för andra säsongen i rad. Arten uteblev helt i årets ringmärkning. Totalt har 110 vassångare ringmärkts i Tåkern. Inga återfynd har rapporterats under året.

Figur 35. Antalet revirhävande vassångare i Tåkern 1992-2024. *Number of singing males of Savi's Warbler in Tåkern 1992-2024.*

Figur 36. Vassångare i Tåkern 2024
Totalt minst tio revir.
Distribution of territories of Savi's Warbler. In all ten singing males 2024.

Skäggmes *Panurus biarmicus*

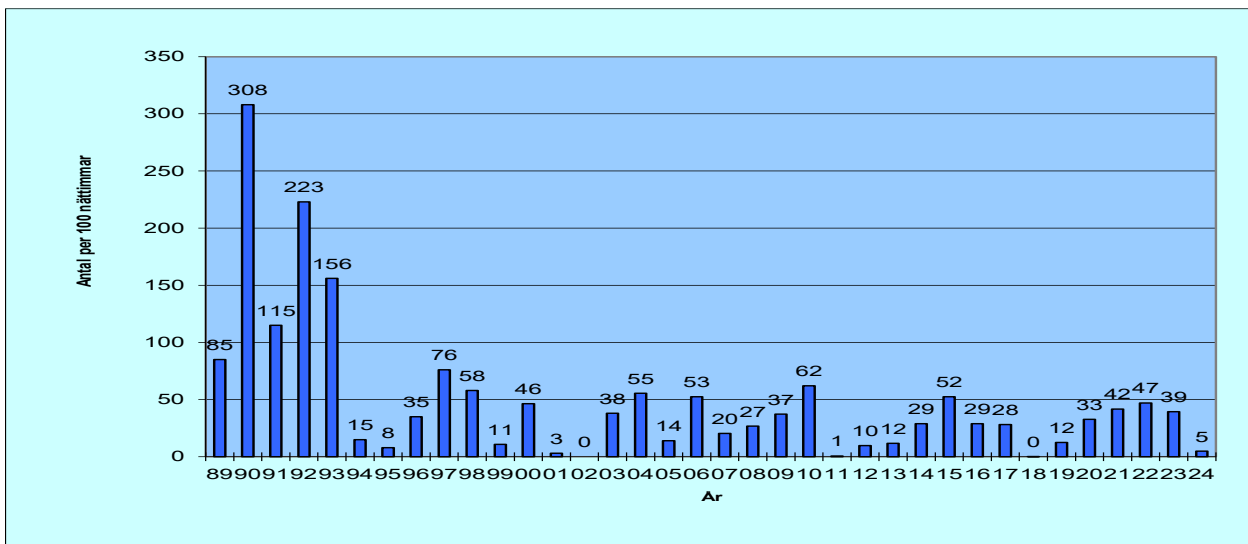
Lars Gezelius

Endast omkring 110 fynd under året finns på Artportalen och det här var ett riktigt svagt år för tåkerns skäggmesar. Vintern blev kall inledningsvis redan från slutet av november till mitten av januari. I mars och april kom några bakslag med snö som sannolikt spolierade skäggmesans förstakull. Tre skidturer och en skridskotur kunde genomföras, men utan observationer. Endast ett drygt 10-tal noteringar gjordes under vintermånaderna. En del fåglar noterades vid paddlingsturerna i de västra vassarna i början av juni och som mest noterades 20-30 ex. under högflyktsperioden i oktober. Antal rapporterade mesar under årets veckor visas i figur 37. Det blev också svag fångst i vassnäten. Totalt märktes endast 31 skäggmesar vid Glänås, under hösten och nu har 15115 fåglar märkts vid Tåkern genom åren. I figur 38 visas fångsten per nättimme under vassmärkningen september-oktober för de senaste 35 åren, vilket ger en fingervisning om förändringar av populationsstorleken. Mellan 1993 och -94 skedde en kraftig minskning och därefter har populationen legat på en lägre nivå och fluktuerat. 2011 var ett bottenår, liksom 2018. Därefter skedde en uppgång som i år bröts till en tämligen låg nivå. En jämförelse av nätfångsten med antaler rapporterade skäggmesar under 2010-20-talen i Artportalen visar på ett relativt samstämmigt mönster.

Figur 37. Antalet rapporterade skäggmesar per vecka vid Tåkern 2024.
Number of reported Bearded Tits per week 2024.

Figur 38. Antalet fångade skäggmesar per 100 nättimmar under september-oktober 1989-2024.
Number of trapped Bearded Tits per 100 net-hours during September-October 1989-2024.

Ringmärkning / Bird ringing

Lars Gezelius

Under året ringmärktes 2385 fåglar av 58 arter och dessutom har 242 tidigare märkta fåglar kontrollerats. Nu har drygt 139000 fåglar märkts genom åren. Det blev ingen ny märkart, men det blev årsrekord för fiskmås (i Gryt) och grönsiska. Bland ovanligheter kan nämnas att stationens tredje busksångare fångades vid Glänås. Det blev höga antal för trastsångare och skräntärna (i Gryt). Totalt sett blev det ett genomsnittligt märkårs strax över medianårs-summan som är 2305. I övrigt fortsätter vi att efterlysa grönsångaren. Ingen har märkts på 12 år nu.

Märkning av boungar

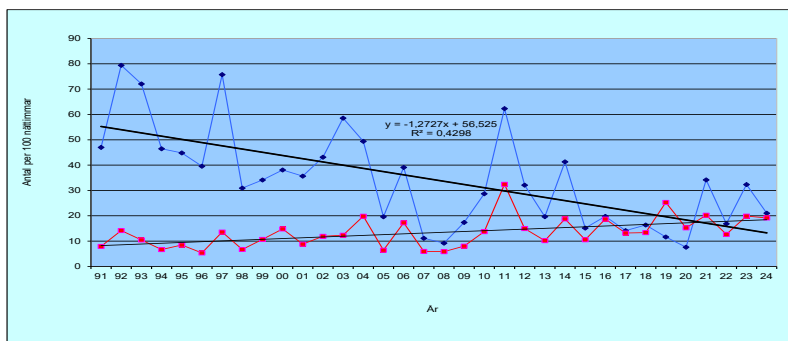
Under året märktes 453 boungar, vilket är färre än i fjol. Arbetet koncentrerades som vanligt på holkhäckande och kolonihäckande arter, de sistnämnda till del i Gryts skärgård. Skräntmås märktes i tämligen goda antal medan det inte blev så många fisktärnor i protokollen. Skräntärnorna hade ett hyfsat år i Gryts skärgård och 66 ungar märktes. Antalet märkta ungar i holkar blev 270, vilket är riktigt lågt och förstärker bilden av en skral häckningssäsong. Här var dock stare ett positivt undantag med 50 märkta boungar.

Höstmärkning

Den standardiserade ringmärkningen i vassmiljö genomfördes vid Renstad kanal och vid Glänås 1 juli till 5 oktober och omfattade 2055 nättimmar. Antalet nättimmar (nt) var i juli 925, i augusti 850, i september 262 och i oktober 18. Insatsen vid Glänås (1218 nt) var en och en halv gång så stor som vid Renstad kanal (837 nt). Vad gäller trender, (antal fåglar per 100 nt), kan vi konstatera att det blev ett skapligt år för sävsångare, men lite sämre för rörsångare. För sävsparv ser vi en glädjande liten uppgång efter flera år av minskningar. Rörsångaren har en klart nedåtgående trend. I år fångades 20 per 100 nt, vilket är under medeltalet 35 (fig 40). 19 sävsångare per 100 nt är klart över medelantalet 13 och arten har en svagt stigande trend. Sävsparv fångades med 1,6 per 100 nt, vilket är under medelantalet som är fyra. Den totala fångsten per nättimme av rör- och sävsångare samt sävsparv var 49 fåglar per 100 nt vid Glänås, men bara 30 vid Renstad kanal. Sex gånger fler rörsångare fångades vid Glänås jämfört med Renstad kanal, medan sävsångare hade ungefär samma fångst vid båda platserna. 21 sävsparvar fångades vid Glänås mot 12 vid Renstad kanal. Vi kan konstatera att det var väldigt lite bladlös i vassen i år. Maj och juni var rätt normala sett till temperatur och nederbörd, medan juli bjöd på tre gånger så mycket regn som normalt. Under senhösten bedrevs fortsatt fångst vid Glänås (168 nt) som till sist gav viss fångst av skägges. Dock bara 31 ex.

Återfynd och kontroller

Bland inkomna återfynd kan nämnas en skägges till Tyskland, en rörsångare till Frankrike och en sävsångare vardera till Tjeckien respektive Tyskland.

Figur 40. Antal fångade rörsångare (blå) och sävsångare (röd) per 100 nättimmar vid Renstad kanal 1991-2024 och Glänås 2020-24. Number of trapped Reed Warblers (blue) and Sedge Warblers (red) per 100 net hours.

Tabell 3. Antalet ringmärkta fåglar 2024. Inom parentes anges hur många som var boungar. Number of ringed birds in 2024. Ringed as nestlings within brackets.

Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	1
M. Strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	1 (1)
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	1 (1)
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	77 (77)
Fiskmås <i>Larus canus</i>	8 (8)
Skräntärna <i>Hydroprogne caspia</i>	66 (66)
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	1 (1)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	16 (16)
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	4 (4)
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	2
St. Hackspett <i>Dendrocopos major</i>	5
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	5
Svartmes <i>Periparus ater</i>	1
Entita <i>Poecile palustris</i>	27 (10)
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	155 (66)
Talgoxe <i>Parus major</i>	123 (42)
Skägges <i>Panurus biarmicus</i>	31
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	24
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	21
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	52 (5)
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	13
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	25
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	399
Busksångare <i>Acrocephalus dumetorum</i>	1
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	441
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	7
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	2
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	8
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	5
Ärtsångare <i>Curruca curruca</i>	2
Törnsångare <i>Curruca communis</i>	4
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	6
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	15
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	39
Trädskrypare <i>Certhia familiaris</i>	6
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	2
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	50 (50)
Koltrast <i>Turdus merula</i>	10
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	4
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	3
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	44
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	107 (102)
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	1
Pilfink <i>Passer montanus</i>	98
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	1
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	6 (4)
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	1
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	60
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	9
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	3
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	12
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	142
Gråsiska <i>Acanthis flammea</i>	1
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	6
Grönsiska <i>Spinus spinus</i>	172
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	5
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	46
Antal arter:	58
Summa:	2385 (453)

Punktrutt Tåkern runt / *Standard route around Tåkern*

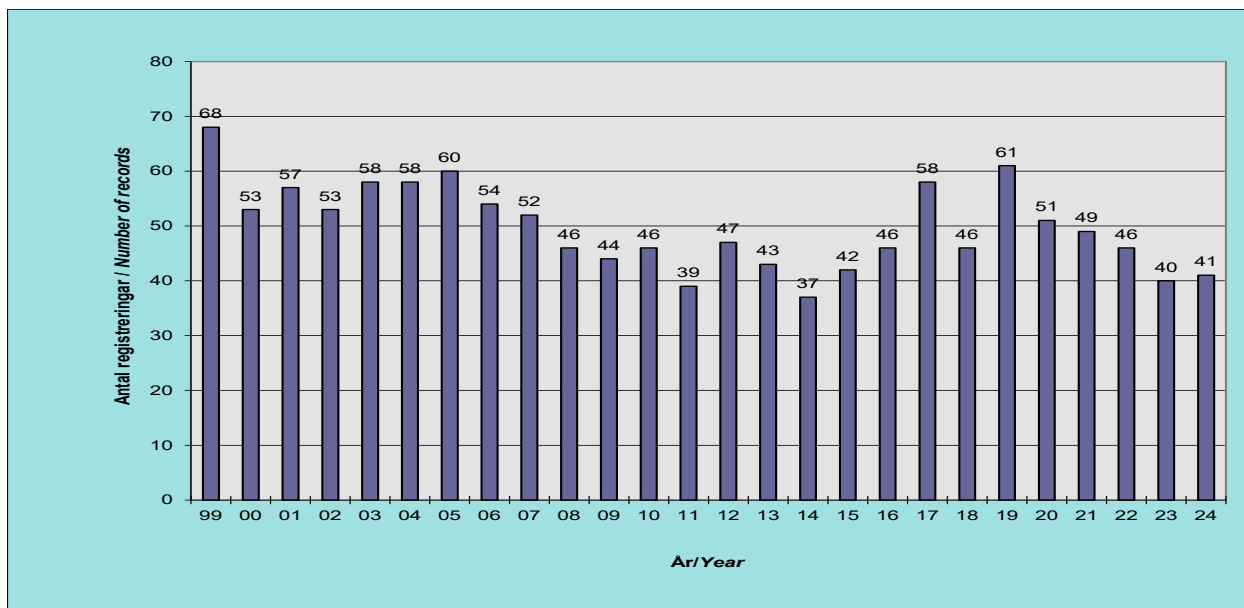
Lars Gezelius

På sjuttioalet fanns ett antal fasta punktrutter i Tåkern som inventerades under framförallt häckningstid. De var belägna i det sydvästra vassområdet och förflyttningarna mellan punkterna skedde med kanot.

Fältstationen återupptog 1998 arbetet med fasta punktrutter, dock inte i själva sjön utan på land nära sjön. En rutt består av tjugo punkter som inte får ligga för nära varandra (för att förhindra dubbelräkning). Rutten startas senast en timme efter soluppgången och vid varje punkt noteras alla fåglar som ses eller hörs under fem minuter. Eftersom avsikten var att kunna genomföra inventeringarna när som helst under året lades punkterna utmed det allmänna vägnätet runt sjön, ”Giro del Tåkern” var skapat. Tanken var också att samla in jämförbara data om jordbrukslandskapets fåglar. Förfarandet följer reglerna för Svenska Häckfågeltaxeringen. Där beskrivs också varje punkt avseende biotop. Fyra poäng fördelas på de fyra huvudbiotoperna; barrskog, lövskog, åker/bete och myr/hygge. För vår rutt blev fördelningen åker 70 poäng, lövskog 7 poäng och myr 3 poäng. Utan tvekan en rutt i jordbrukslandskapet!

Målet är att inventera rutten en gång omkring nyår och en gång under häckningstid i början av juni. Det är viktigt att vädret vid inventeringstillfället är bra, dvs utan besvärande nederbörd eller blåst. Vinterinventeringen genomfördes för 27:e året i januari, medan 26 inventeringar hittills gjorts i juni. Fältstationen har också en sommar- och vinterpunktrutt på Omberg som inventerades första gången 2000. Huvudansvar för inventeringarna har Bengt Andersson (vinter) resp. Lars Gezelius (sommars). Avsikten med den här typen av inventering är dels att beskriva fågelsamhället och dels att följa förändringar i antalet fåglar över tiden. Resultatet av inventeringarna är en viktig pusselbit i den nationella övervakningen av fåglarnas populationsutveckling. Se www.fageltaxering.lu.se

I figuren nedan anges totalantalet punkter där tio jordbruksmarksfåglar (tofsvipa, sånglärka, ladusvala, buskskvätta, stenskvätta, törnsångare, stare, gråsparv, hämpling, gulsparrv) registrerats i juni 1999-2024. En av dessa arter på en punkt ger en poäng, det innebär att högsta möjliga totalpoäng är 200 varje år (10 arter x 20 punkter). Efter en nedåtgående trend från mitten av 00-talet till mitten av 10-talet följde en uppåtgående trend, som nu tyvärr förbytts i en nedåtgående trend. I år gjordes t.ex. ingen notering av gråsparv, busk- eller stenskvätta.

Figur 41. Antal registreringar av 10 typiska jordbruksfåglar på punktruten "Tåkern runt" 1999-2024. *Number of records of 10 bird species typical for agricultural landscape noted on the standard route around Tåkern 1999-2024.*

Inventering av Tåkerns strandängar

Adam Bergner

Under året har 19 hävdade, öppna strandängar besökts under häckningstid för dokumentation av häckande fåglar. Mest intresse har ägnats de typiska strandängsfåglarna; vadare, ängspiplärka och gulärta. Observationer av andra arter, såsom änder, har också noterats. De större strandängarna har besökts 5-6 gånger från slutet av april till midsommar. Mindre och mer lättinventerade strandängar besöktes 3-5 gånger under samma period. I tabellen nedan sammanfattas antalet häckande par av tofsvipa, rödbena och gulärta. Karteringen av dessa arter är tillförlitlig samtidigt som förekomst av dessa är bra indikatorer på områdets hävd och skötsel. När det gäller tofsvipa står siffran oftast för högsta antalet ruvande fåglar och för rödbenan liksom gulärta antalet revirhävdande par. Arealen avser inventerad strandäng inklusive den s.k. blå bården. Femton strandängar har inventerats årligen sedan 2003. Under 2011 tillkom två strandängar; Toregårdsängen och Glänås, samt 2012 Svällemaden och 2019 Holmenmaden. För respektive strandäng anges även aktuell hävdstatus i kategorierna god, måttlig, svag och saknas. Igenväxningsgraden anges i kategorierna låg, måttlig och hög.

Tabell 4. Antal revir av tofsvipa, rödbena och gulärta på Tåkerns välhävdade strandängspartier 2024, inom parentes anges antal per km². *Number of breeding Lapwings, Redshanks and Yellow Wagtails on the meadows at Tåkern 2024, within brackets are given number per km².*

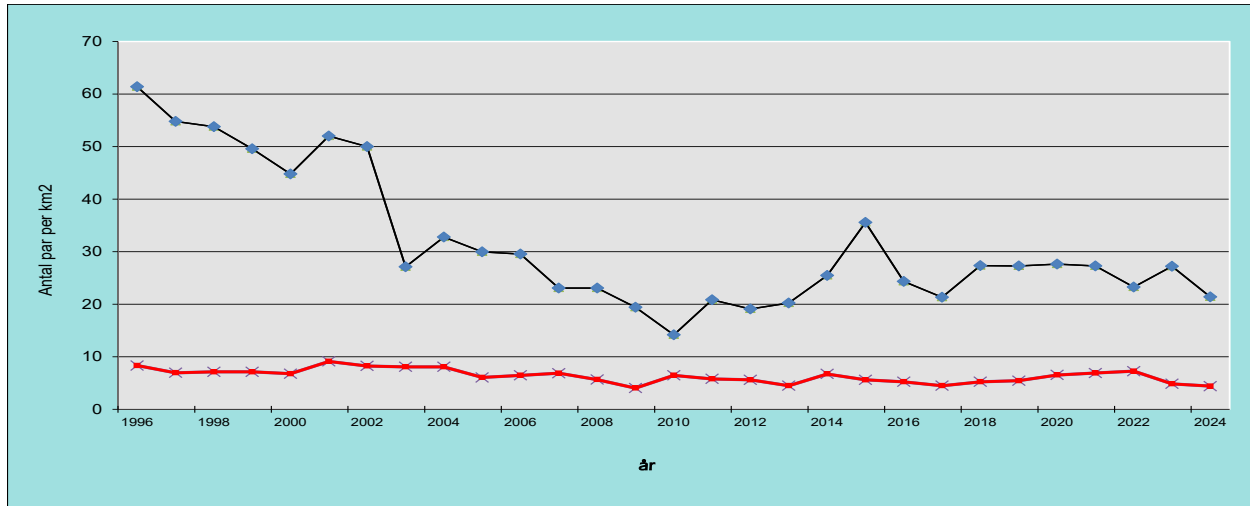
	Storlek (ha)	Tofsvipa (NT) <i>Lapwing</i>	Rödbena <i>Redshank</i>	Gulärta <i>Yellow Wagtail</i>
1. Väversundamaden	22	0 (0)	-	-
2. Charlottenborgsmaden	15	2 (13)	-	-
3. Lövängsborgsmaden	18	3 (17)	1	-
4. Holmenmaden	6	3 (50)	-	-
5. Renstadmaden	7	- (0)	-	-
6. Kvarnängen	16	4 (25)	-	-
7. Bankängen	23	8 (35)	2	-
8. Toregårdsängen	10	1 (10)	-	-
9. Svanshals äng	21	4 (19)	-	1
10. Glänåsängen	2	1 (50)	1	-
11. Sjötuna	9	5 (56)	2	-
12. Furåsa/Hov	23	3 (13)	1	1
13. Säby	16	3 (19)	-	-
14. Svällemaden	8	- (0)	-	-
15. Herrestad äng	15	1 (7)	1	-
16. Källstad hopabete	26	4 (15)	2	-
17. Källstadviken	5	- (0)	-	-
18. Yxstad strand	10	9 (90)	2	1
19. Åsby	19	7 (37)	-	-
Summa:	271	58 (21)	12 (4)	3 (1)

Figur 42. Strandängarnas lägen. *The location of the meadows.*

De senaste åren har hävdstatusen generellt sett förändrats till det bättre på flera strandängar medan graden av igenväxning är i stort sett oförändrad. Restaureringar av blå bårder, viss tuvfräsning och röjning av uppväxande sly framstår som angeläget på Kvarnängen och Bankängen samt vid Säby. Våren 2024 präglades av mycket högt vattenstånd i sjön och stora strandängsarealer var dränkta långt fram i maj. Det innebar att strandängsfåglarna hade ovanligt små ytor att vistas och häcka på. Som en följd därav kom en del häckningar igång ovanligt sent och bland vissa arter skedde häckningar istället i suboptimala miljöer i jordbrukslandskapet ovanför Tåkern. Utfallet från många strandängar blev både avvikande och nedslående, men resultaten från detta udda år speglar nödvändigtvis inte några verkliga trender. Det är viktigt att ha i åtanke vid framtida jämförelser av resultaten.

Figur 43. Antal revir av tofsvipa (blå punkter) och rödbena (röda) per 100 ha på Tåkerns inventerade strandängar 1996-2024. *Number territories of Lapwing (blue dots) and Redshank (red) per 100 ha on the investigated meadows at Tåkern 1996-2024.*

Väversundamaden 22 ha. Hävd: måttlig. Igenväxning: låg.

En medelstor strandäng som är belägen nedanför Väversunda kyrka vid sydvästra delen av Tåkern. Ängen avgränsas i väster av gränsen för naturreservatet. Ytan längst i norr brukas tidvis som vallåker. Betetrycket har under senare år varit måttligt eller tämligen gott på de lite torrare delarna av ängen, men vissa år kommer betesdjuren ut för sent på säsongen för att lyckas hålla vegetationen i schack. Närmast vassen brukar relativt hög starrvegetation snabbt komma upp på våren. En smal blå bård fanns under april månad.

Antal häckande par:

	1996-2000	2001-05	2006-10	2011-15
Tofsvipa	4,2	1,8	1,8	2
Rödbena	0,2	0,2	0,6	0,2
Enkelbeckasin	?	?	?	0,4
Gulärsla	?	?	-	0,2

	2016-20	21	22	23	24
Tofsvipa	2,4	2	1	2	0
Rödbena	0,2	-	0	-	0
Enkelbeckasin	2,2	2	2	2	2
Gulärsla	0,2	-	-	-	0

Övriga observationer:

Buskskvätta - 1 revir

Charlottenborgsmaden 15 ha. Hävd: god. Igenväxning: måttlig.

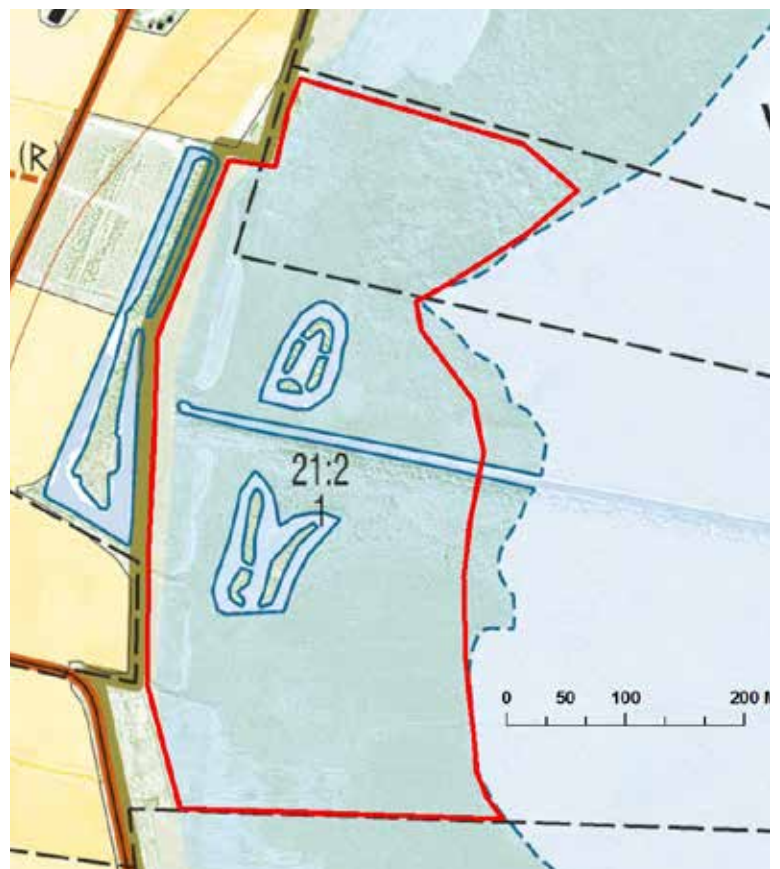
Den här ytan låg länge för fäot men med början 1999 startade en restaurering av området. Med hjälp av grävmaskin skapades norr och söder om Charlottenborgskanalen två dammar med några öar. Dammarna är 0.5-1 m djupa och ca en ha stora. Även kanalen har breddats och fördjupats. Av någon anledning har björkar planterats på kanalbanken. Öarna är nu igenvuxna av lövsly och vass. När vårens högvatten dragit sig tillbaka betas området. Strandängen är en blandning av olika miljöer med olika behov av hävd. Trots, eller tack vare, detta hopkok av grävmaskinsmiljöer varvat med slättermad är fågellivet förhållandevis rikt även om flera arter har minskat i antal. Till undantagen hör enkelbeckasin som istället verkar har ökat på senare år.

Antal häckande par:

	Medel 00-05	2006-10	2011-15	2016-20	21	22	23	24
Snatterand	0,5	1	0,2	-	-	-	-	-
Årta	1	0,2	-	-	-	-	-	-
Skedand	1,5	0,6	-	-	-	-	-	-
Tofsvipa	5	1,8	1,2	1,8	1	2	2	2
Enkelbeckasin	4,2	3,4	1,5	3,6	4	8	5	4
Rödbena	2,2	1,8	0,6	0,8	-	1	1	-
Gulärta	0,2	0,8	-	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	0,4	-	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Dubbelbeckasin - 4 spelande 6-14 maj
Småfläckig sumphöna - 1 spelande 6 maj

Lövängsborgsmaden 18 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

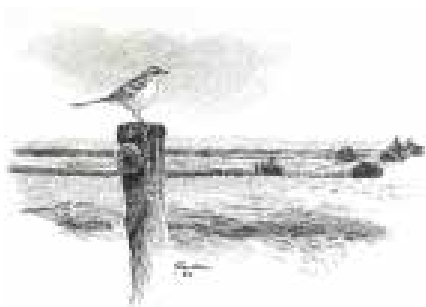
Restaureringen av denna relativt stora strandäng påbörjades 1988 och hela dagens yta om ca 18 ha stod klar 1991. Arbetet bekostades av Tåkernfonden. Maden sköts genom slätter (utom den inre delen som betas) och den utförs med ett rotorslätteraggregat i augusti. Det slagna gräset strängläggs och samlas upp alternativt eldas. Efterbetning sker ibland med nötkreatur. I år var merparten av ytan dränkt i april och vattnet sjönk undan sakta i maj. Karaktäristiskt för slätterrängen är att gräset växer kraftigt när värmen kommer och vattnet sjunker undan. Det gör att fåglarna kan vara svårsedda från mitten av maj och fram till slättern. Hävden fungerar tillfredsställande men har försämrats på vissa delar under senare år, bl.a. i fällan närmast plattformen. En del uppslag av buskar centralt på ytan har tagits bort under senare år. Behov av röjning av uppväxande småträd och buskar kvarstår i östra delen.

Antal häckande par:

	medel 1993-99	2000-04	2005-09	2010-14	15-19	20	21	22	23	24
Årta	1,4	0,2	0,6	-	-	-	-	-	-	-
Småfläckig sumph.	1,3	1,2	1,6	1,2	0,8	1	2	2	1	-
Tofsvipa	13	7	5,6	2,4	3,2	6	6	2	6	3
Enkelbeckasin	ca 14	12	8,2	5,2	5,4	8	10	9	9	6
Dubbelbeckasin	0,3	0,2	-	-	-	-	1	-	-	-
Rödbena	4,7	3	2	1,6	0,4	2	-	1	-	1
Brushane	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Buskskvätta - 1 revir

Holmenmaden 6 ha land/strand, 21 ha tot. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Detta område med invallad åkermark köptes in av Naturvårdsverket och ingår sedan 2019 i naturreservatet. Syftet är att återskapa en strandängsmiljö med en större central vattenspegel om ca 10 ha. Omgivande landareal är tänkt att bli ungefär lika stor och hävdas genom slåtter efter häckningstiden eller bete. Området ställdes delvis under vatten redan 2019 och ändrar och vadare svarade mycket snabbt och nyttjade området för både häckning, födosök och som rastplats. Vattenståndet i maden är tänkt att regleras på konstgjord väg med hjälp av en vattenpump, men denna krånglade under året och vattenståndet kunde därför inte sänkas av på det sätt som eftersträvas. Det innebar bl.a. att det var ont om attraktiva dystränder för vadare och andra fåglar att rasta på under sensommaren och hösten. Under året förstärktes invallningen närmast sjön i norr och det ser nu ut att finnas goda förutsättningar för mer gynnsam vattenreglering inför kommande säsonger.

Antal häckande par:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tofsvipa	5	5	5	3	2	3
Rödbena	2	1	2	2	1	-
Enkelbeckasin	-	-	2	2	1	1
Gulärta	-	-	-	-	-	-
Mindre strandpipare	1	-	1	1	-	-
Strandskata	-	-	1	1	-	-

Övriga observationer:

Sjörorre	2 ex rastade 27-28 april
Gravand	3 ex. sågs i april men ingen häckning konstaterades
Kricka	600 ex rastande 6 april
Årta	1 hane 15 maj
Skedand	20 ex 20 april
Smådopping	1 par häckade och fick ut tre ungar
Gråhakedopping	1 par genomförde en misslyckad häckning
Svarthakedopping	1 par genomförde troligen en lyckad häckning

Renstadmaden 7 ha. Hävd: måttlig. Igenväxning: låg.

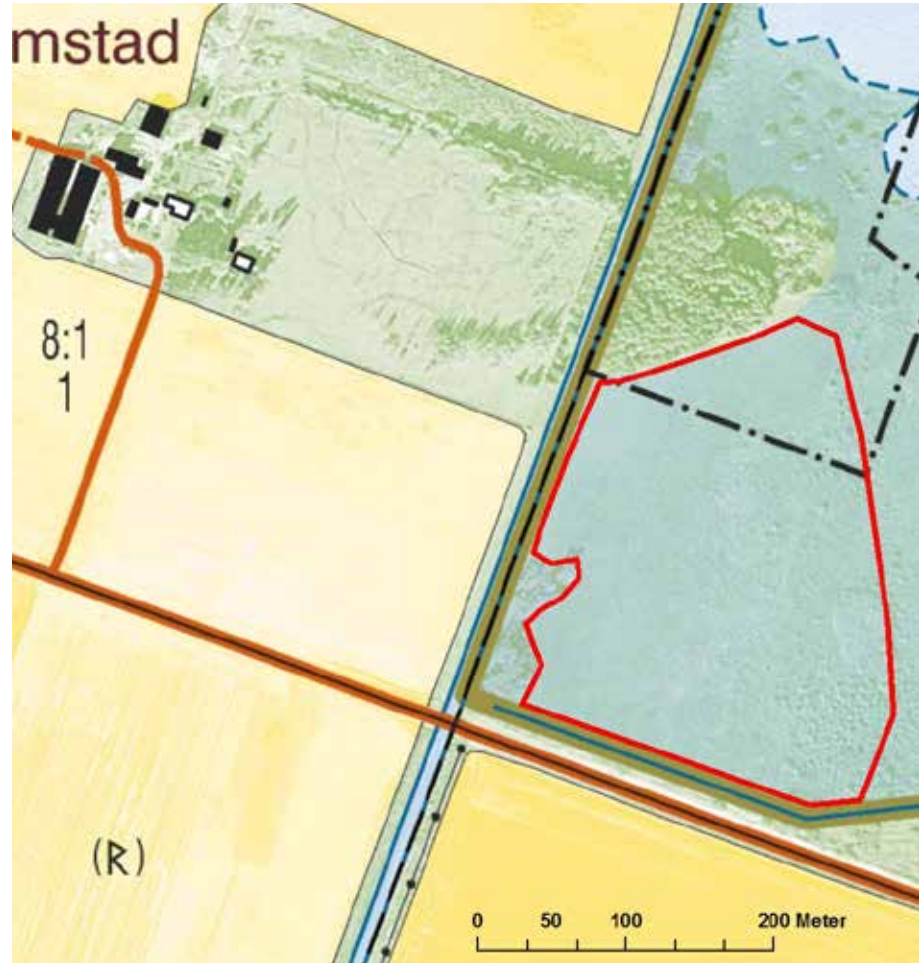
Restaureringen av denna slåttermad strax öster om Ramstad kanal påbörjades under hösten 1997 i Länsstyrelsens regi med buskröjning och fräsning av starrtuvor. Den restaurerade ytan är ca sju hektar. Maden kan avspanas väl från landsvägen söder om maden. I augusti 2002 släpptes de första betesdjuren ut på ytan som varit obetad under många år. Betestrycket blev dock för svagt och under efterföljande vår fanns mycket långt fjolårsgräs och stora tuvor. Från 2003 har betningen för det mesta fungerat tillfredsställande. Det framstår som angeläget att få till viss tuvfräsning och buskröjning i madens ytterkanter. Detta år var merparten av maden vattendränkt långt fram i maj och lockade därför inga häckande strandängsfåglar.

Antal häckande par:

	medel 1998 - 2002	2003-07	2008-12	2013-17	2018-22	23	24
Gräsand	1,1	1	-	-	-	-	-
Årta	0,2	-	-	-	-	-	-
Småfläckig sumphöna	1,0	1	0,4	0,2	1	1	-
Tofsvipa	4,0	2	2	1,4	1	1	-
Enkelbeckasin	5,6	3,6	2,6	1,4	1,8	4	-

Övriga observationer:

Småfläckig sumphöna 2 spelande 5-22 maj

Kvarnängen 16 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg-måttlig.

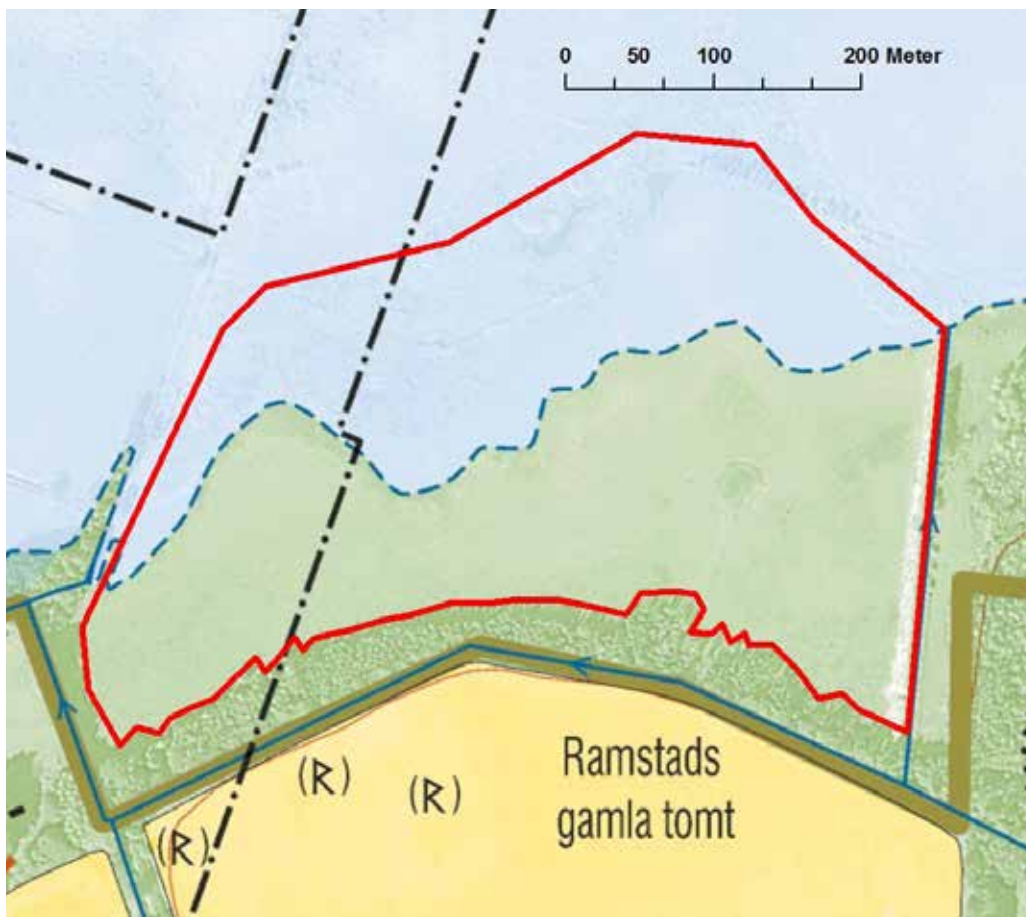
Effekterna av den stora restaureringen 1993, då den blå bården bearbetades med specialmaskin, har efterhand klingat av. Betetrycket på de torrare delarna av ängen är oförändrat mycket bra, men tyvärr visar djuren inget större intresse för att beta i den blå bården. Bården är därför ganska så igenvuxen med högstarr och kaveldun. Det senaste mekaniska underhållet på ängen gjordes hösten 2012 med maskinell körning i den blå bården. På senare år har relativt mycket alsly etablerat sig närmast Renstad kanal i väster. Merparten av detta röjdes bort under sensommaren med gott resultat. Trots att ängen i sin helhet är i förhållandevis gott skick har antalet fåglar minskat markant, möjligen som en effekt av högt predationstryck från räv, grävling och vildsvin.

Antal häckande par:

	medel 1985-89	1995-99	2000-04	2005-09	2010-14	15-19	20	21	22	23	24
Tofsvipa	8,4	18	5	3	6,8	8,8	4	3	1	2	4
Enkelbeckasin	3,6	5	4	3	2,2	2,4	2	3	2	2	-
Rödbena	1,6	3	1,8	-	1	0,8	-	-	1	-	-
Ängspipl.	2,8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gulärta	1,6	2,8	0,4	-	0,4	0,2	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Buskskvätta 1 revir

Bankängen 23 ha. Hävd: måttlig (västra), god (östra). Igenväxning: låg.

Denna strandäng är fortfarande i förhållandevis välhävdad skick och en del uppväxande småträd och buskar har röjts bort på senare år. I västra delen börjar alsly expandera in på ängen. En del röjdes bort under 2023 men fortsatta insatser för att motverka igenväxningen behövs. Betestrycket har gradvis försämrats under senare år, särskilt i västra delen, vilket återspeglas i antalet häckande fåglar. Den blå bården har numera en relativt liten öppen vattenspegel eftersom betesdjuren sällan rör sig i de här delarna. Någon form av maskinell bearbetning av den blå bården i kombination med ökat betestryck skulle behövas för att återge Bankängen dess förlorade stjärnstatus.

Antal häckande par:

	medel 1996-99	2000-03	2004-08	2009-13	2014-18	19-23	24
Strandskata	1	1	0,4	0,6	-	-	-
Tofsvipa	15	12	6	6	7,6	7	8
Enkelbeckasin	3	1,8	3	3,6	4	3	1
Rödspov	0,25	-	-	-	-	-	-
Storspov	0,25	0,3	-	0,4	0,8	1	-
Rödbena	1	1,3	0,8	1,2	1,6	1,6	2
Gulärsla	-	0,8	0,8	0,6	0,8	0,4	-

Övriga observationer:

Buskskvätta	1 revr
Vitkindad gås	1 par i maj
Årta	1 par 28 april
Dubbelbeckasin	1 spelande 11 maj

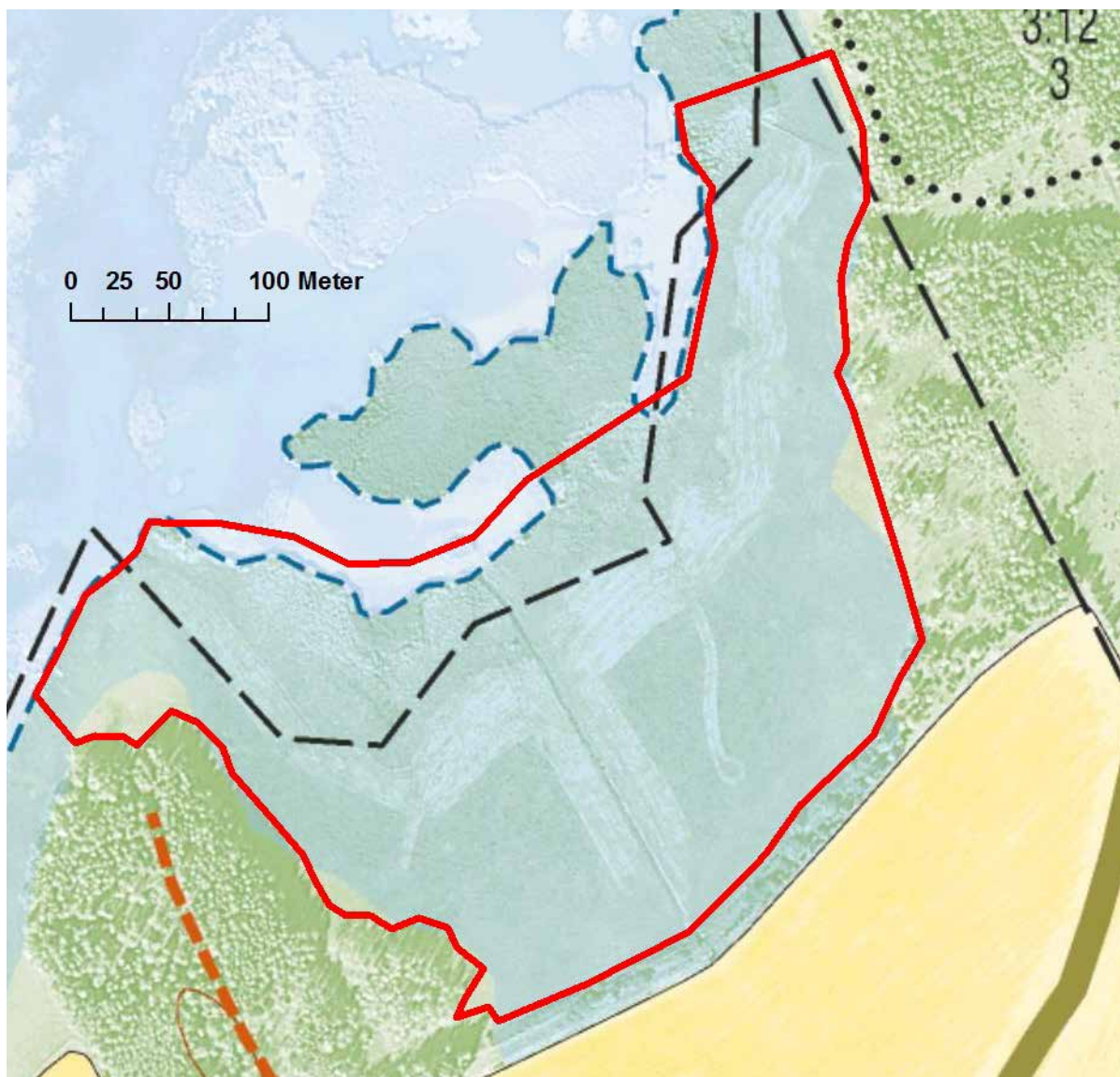

Toregårdsängen 10 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Denna äng har successivt under 2000-talet blivit bättre hävdad och 2011 inkluderades den i strandängsprogrammet. Området har genomgått vissa restaureringar genom att träd och buskar har röjts bort. Ängen är relativt blöt med högstarr men torrare partier finns i väster samt utmed diket centralt. Det här året var dock merparten av ängen dränkt långt fram i maj. Utanför Östra Bankudden är de strandnära områdena mycket kortbetade och av gallstrandskaraktär.

Antal häckande par:

	2011-15	2016-20	21	22	23	24
Tofsvipa	2	1,8	2	2	2	1
Enkelbeckasin	2,6	3,4	4	2	1	-
Rödbena	1	1,2	-	1	1	-
Gulärta	0,2	-	-	-	-	-
Strandskata	0,2	-	-	-	-	-

Svanshals äng 21 ha. Hävd: god-måttlig. Igenväxning: låg.

Ett stort och långsträckt strandängskomplex som innehåller flera olika hävdade miljöer, alltifrån halvöppna enbuskmarker till kortbetade fuktängar. Observationerna har dels skett från vandringsleden som löper tvärs över ängen och dels från den bro som går över ett dike mitt på ängen. Under de senaste åren har de sämst hävdade avsnitten putsats och betetrycket har ökat något. Betetrycket skulle dock behöva öka något i den östra delen. Den blå bården är mycket bred och i relativt fint skick. De konstgjorda häckningsöarna börjar dock få en del slyuppslag. Trots den goda hävden är antalet häckande fåglar inte imponerande, kanske till följd av högt predationstryck från räv, vildsvin och kråkfåglar.

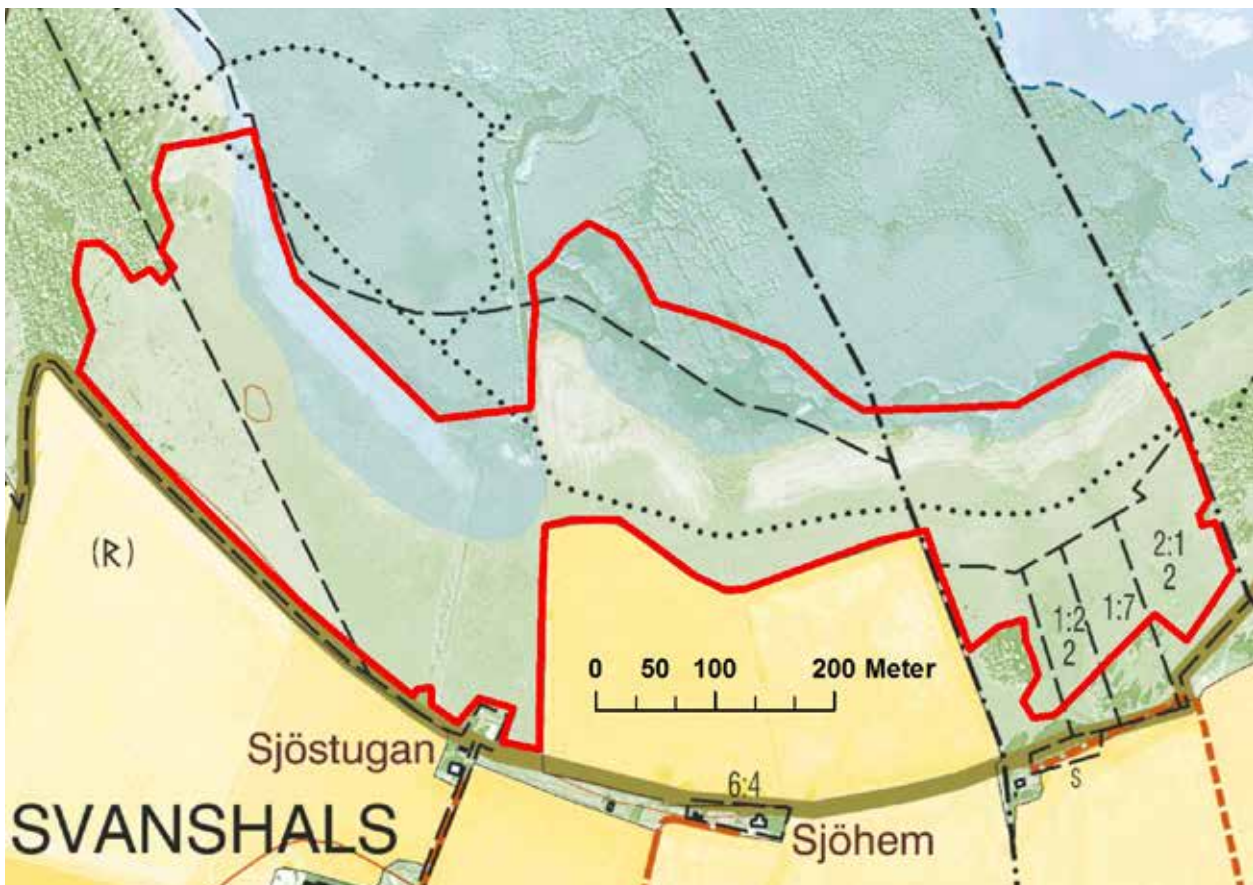
Antal häckande par:

	1985-89	1996-2000	2001-05	2006-10	2011-15	16-20	21	22	23	24
Strandskata	0,2	0,4	-	0,2	0,4	-	-	-	-	-
Tofsvipa	7	14	3	1,6	4	4,2	2	2	2	4
Enkelbeckasin	8	4	3	2,4	2,6	3,6	2	2	1	1
Storspov	0,4	-	-	-	-	0,2	-	1	-	-
Rödbena	0,4	1,2	1	0,6	1	0,8	1	1	1	-
Ängspiplärka	2,6	2	0,8	0,4	-	0,2	-	-	1	-
Gulärta	3,8	3,2	1,6	1,6	1	1,8	2	2	1	1

Övriga observationer:

Stäpphök 1 hona 6 september

Törnskata 1 revir

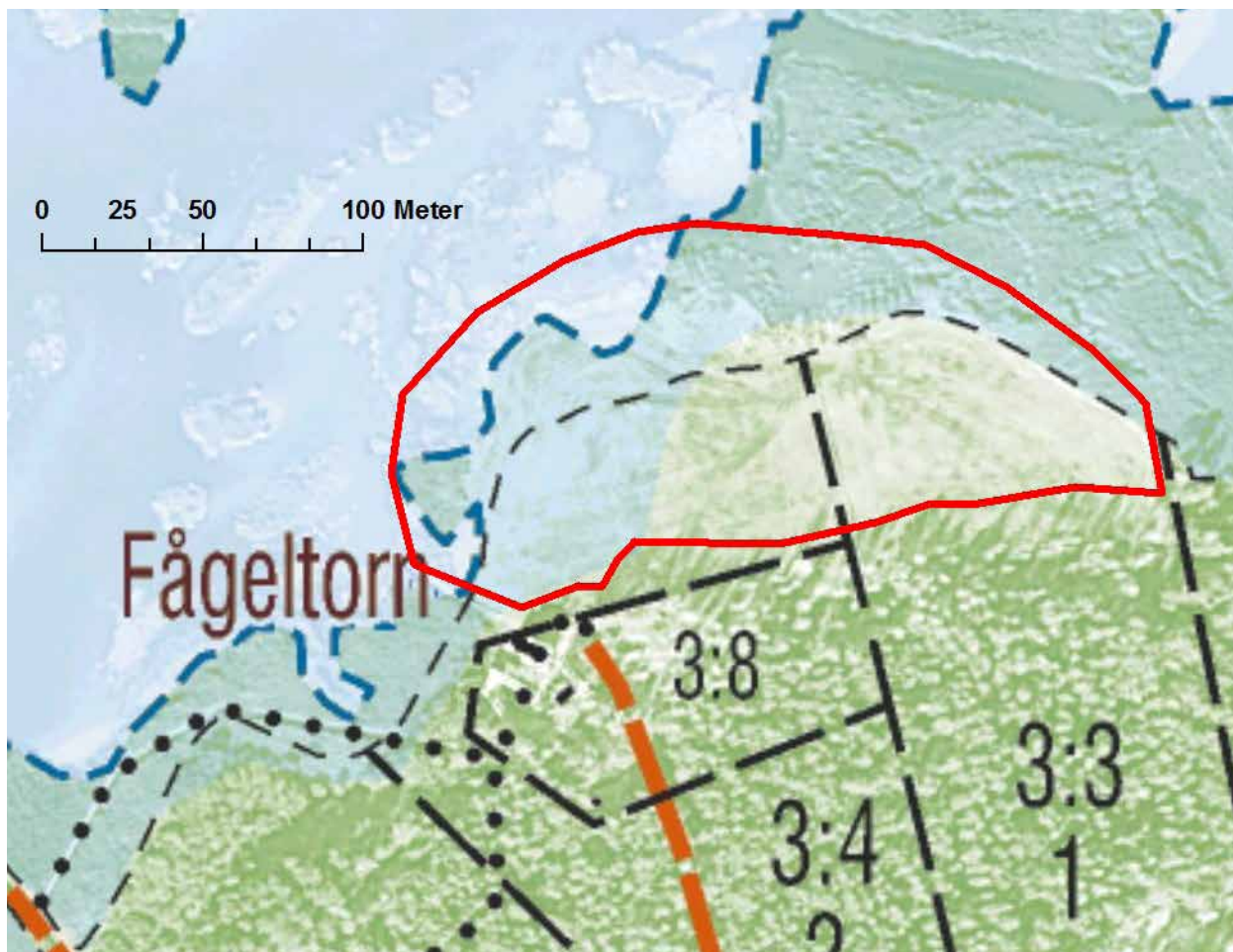
Glänåsängen 2 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Denna lilla äng i omedelbar anslutning till naturum Tåkern restaurerades genom röjning av videbuskage och efterföljande stubbfräsning 2002. Sedan dess har ängen slagits med slätterbalk/betesputs fram på sensommaren. Inget bete har förekommit. Ytan är nu mycket välhävdad genom årlig slätter. Den yttre kanten mot sjön har med varierad framgång bearbetats regelbundet och består delvis av dystrand med viss attraktionskraft bland rastande fåglar. Denna vår var merparten av ytan vattendränkt fram till början av maj.

Antal häckande par:

	2011-15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Tofsvipa	1,4	-	3	1	3	-	1	4	2	1
Enkelbeck.	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1
Rödbena	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1
Gulärla	0,6	1	1	-	1	1	1	1	1	-
Ängspipl	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Sjötuna äng 9 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Den här strandängen är som helhet mycket välhävdad och har en lång sammanhängande sträcka av exponerad strand mot den öppna sjön. Fågellivet är tack vare detta rikt. När det gäller antal individer och arter står Sjötuna i en klass för sig bland Tåkerns strandängar. Detta gäller inte minst vadare och tärnor som ibland kan rasta i stora antal under flyttningen. Strandängens avskilda läge och den låga graden av mänsklig störning gör att området i perioder också lockar mycket gäss, änder och tranor.

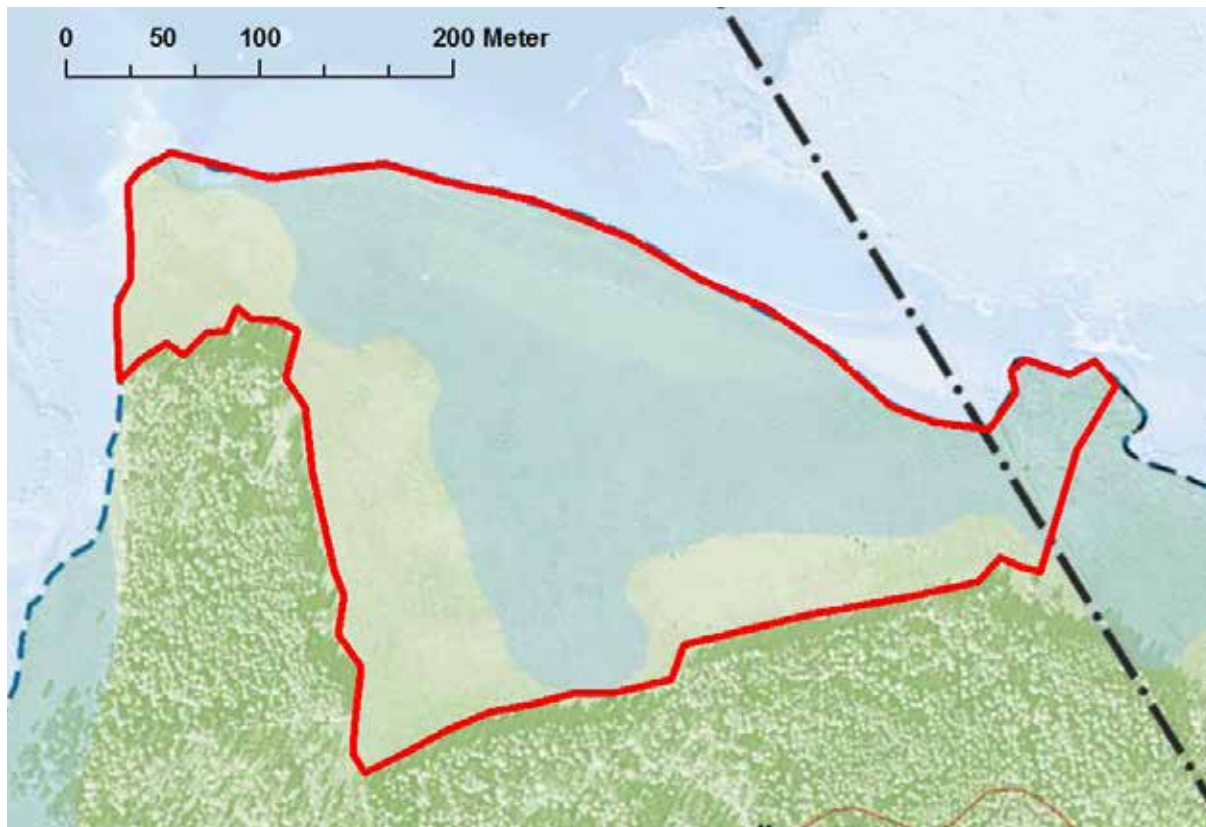
Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-05	2006-10	2011-15	16-20	21	22	23	24
Strandskata	-	0,2	-	-	-	0,2	1	1	1	-
Tofsvipa	3	10	9	6,4	4,4	5,4	7	6	5	5
Brushane	-	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Enkelbeck.	4	4	3	1,2	1	1,4	3	3	4	-
Rödbena	-	2	2	1,2	1,6	1,8	3	2	2	2
Ängspipl.	1	0,2	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Gulärsla	1	1	0,6	-	0,4	-	1	1	1	-

Övriga observationer:

Grönbena	25 ex 15 maj
Svartsnäppa	20 ex 11 juni
Större strandpipare	75 ex 3 september
Kärrensäppa	150 ex 18 juli
Spovsnäppa	15 ex 18 juli

Mosnäppa	9 ex 15 maj
Skräntärna	89 ex 8 augusti

Furåsa - Hov 23 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

En långsträckt strandäng som delvis ligger inklämd mellan skog och vass. Här har aldrig varit några mängder av häckfåglar men området är ändå attraktivt för rastare och fåglar på näringssök. En viss utglesning av angränsande strandskog och enbuskmark har skett under senare år, vilket ökar ytans värde för strandängsfåglar. Blå bården är generellt fint utvecklad men håller inte vatten under hela våren.

Antal häckande par:

	medel 2000-04	2005-09	2010-14	2015-19	20	21	22	23	24
Tofsvipa	4,8	3,2	3	3,2	2	3	3	4	3
Enkelbeckasin	2,7	3	3,2	3,2	3	3	3	3	2
Rödbena	1	0,2	0,8	-	-	2	1	-	1
Ängspiplärka	1	0,2	0,2	0,6	-	-	-	-	-
Gulärta	1	1	1,2	1	1	2	2	2	1

Övriga observationer:

Trana 1 par

Säby 16 ha. Hävd: måttlig. Igenväxning: måttlig.

Ett strandängskomplex som är relativt varierande med såväl torrare gräsmarker som mer fuktiga starrmader i anslutning till mindre blå bårder. Området har under lång tid varit relativt välbetat men en viss försämring har skett under senare år vilket också återspeglas i antalet häckande fåglar. En del för fågellivet störande element finns i form av en ristipp och en skjutbana. Vissa skötselbehov finns på ytan, främst i form av röjning av uppväxande träd.

Antal häckande par:

	medel 2001-05	2006-10	2011-15	2016-20	21	22	23	24
Strandskata	1	1	0,2	-	-	-	-	-
Tofsvipa	10	3,8	2,8	2,4	3	3	3	3
Enkelbeckasin	4	2	1,6	2,2	2	2	3	4
Rödbena	1,8	1,4	0,6	0,2	-	-	-	-
Ängspiplärka	0,4	0,2	-	-	-	-	-	-
Gulärta	4	2,6	2	1,2	1	-	-	-

Övriga observationer:
Gravand 1 par 12 maj

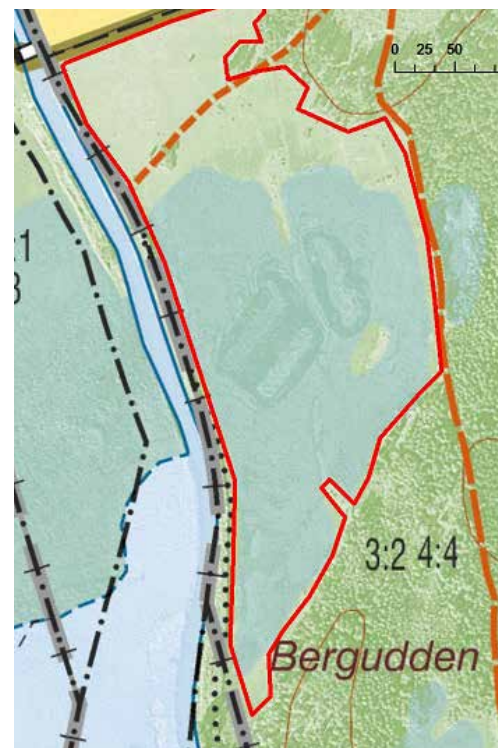
Svälingemaden 8 ha

Hävd: god. Igenväxning: låg.

Ett objekt som är beläget längs östra sidan av Tåkerns utlopp, Mjölnaån, och som successivt iordningställt till en liten men ändå värdefull strandäng. Maden slogs och röjdes på sly under hösten 2020 vilket gjorde förutsättningarna för strandängsfåglar ännu bättre. Betestrycket är tillfredsställande över i stort sett hela ytan, särskilt på hårdvallen där gräset är kortsnaggat. I norra delen växer några vindpinade tallar ute på ängen. I södra delen finns några maskinupptagna vattenhål omgivna av högstarrsvegetation.

Antal häckande par:

	medel 2012-16	17-21	22	23	24
Tofsvipa	1,2	1,2	2	-	-
Enkelbeck.	1	4	3	3	3
Rödbena	0	-	-	-	-
Gulärta	0,8	1,2	1	1	-

Herrestad äng 15 ha. Hävd: god-måttlig. Igenväxning: låg.

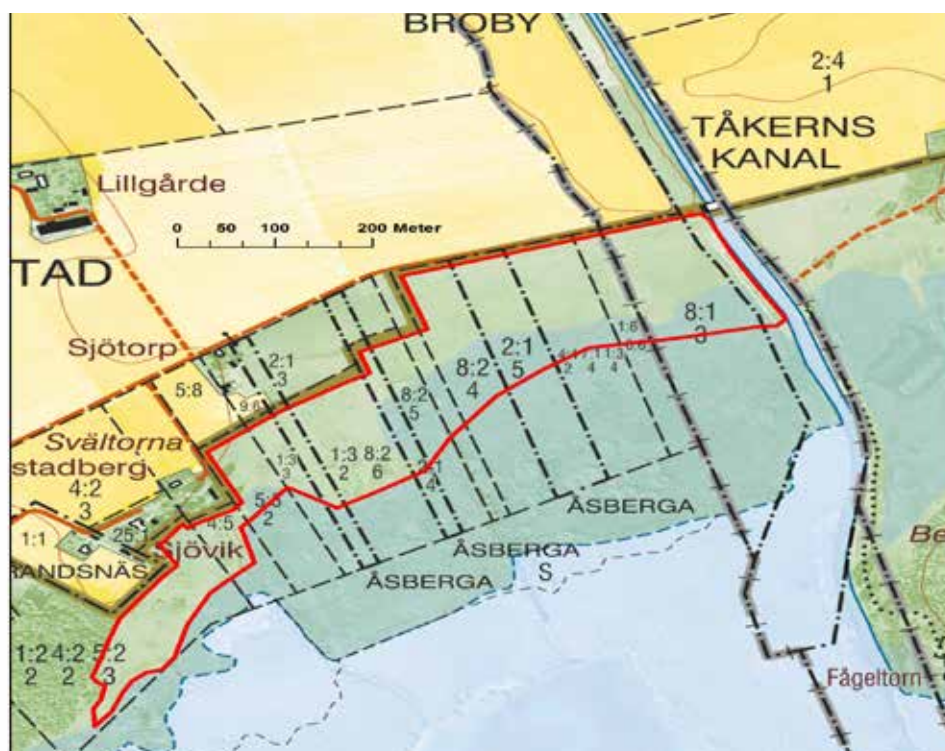
En strandäng som i huvudsak har varit i gott skick under många år. Förutom en torr del med spridda enbuskar i nordväst finns en rejäl mad som är ytterst värdefull både för lokala häckfåglar men också för fåglar som häckar i närheten och har maden som födosöksområde. Ängen fungerar också som övernattningsplats för relativt stora mängder gäss tidig vår och sen höst. Betestrycket på östra delen har varit bättre än på många år och kvigorna har också rört sig relativt långt ut i vassen. Den västligaste delen har varit sämre betad under flera år och uppslaget av björk, en och enstaka tallar är relativt stort. Här har dock vissa restaureringsinsatser påbörjats. Antalet häckande fåglar har långsiktigt minskat och det återstår att se om senare års restaureringsinsatser kan vända trenderna.

Antal häckande par:

	medel 1977-2001	2002-05	2006-10	2011-15	16-20	21	22	23	24
Tofsvipa	12	15	5	3	3	6	5	5	1
Enkelbeckasin	4	6	6,2	3,2	6,4	5	3	3	4
Storspov	0.4	-	-	-	-	-	1	-	-
Rödbena	0.6	1,8	0,8	-	0,2	-	1	1	1
Ängspiplärka	0.6	-	0,4	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

- Buskskvätta 1 revir
- Grönbena 69 ex 1 maj
- Gluttsnäppa 5 ex 1 maj

Källstad hopabete 26 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

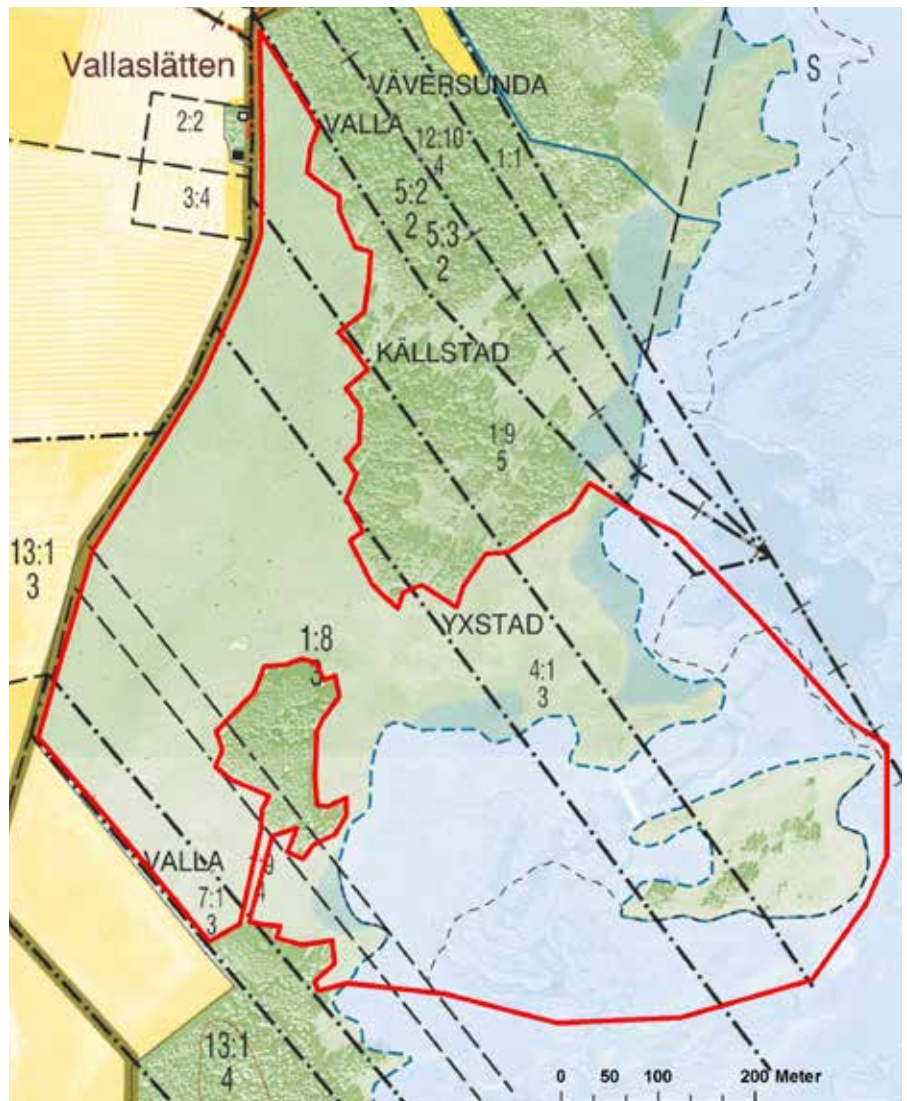
Detta stora men ganska otillgängliga strandängsområde är mycket välbetat och erbjuder utmärkta förutsättningar för häckande och rastande våtmarksfåglar. Området är dock svårinventerat med få utsiktspunkter, besvärliga vattenhinder, halvilda kreatur och hänsynskrävande rovfåglar. Delar av området avsparas bäst med kanot från sjösidan. Då området är svåråtkomligt är det verkliga antalet revir troligen något högre än vad som redovisas nedan.

Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-04	2005-09	2010-14	2015-19	20	21	22	23	24
Strandskata	?	0,6	1	0,6	0,4	-	-	-	1	1	-
M. Strandp.	1	-	0,5	0,2	-	0,4	-	-	-	-	-
Tofsvipa	14-18	13	12,8	6	4	7,8	12	9	8	6	4
Brushane	1-2	0,2	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Enkelbeck.	10-12	5	8,2	5	0,8	3	4	3	3	2	4
Storspov	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rödbena	1	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2	1	2	1	2
Drillsnäppa	-	0,4	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	6	1	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Gulärta	1-2	2	2,8	1,4	0,6	0,6	2	-	1	1	-

Övriga observationer:

Gravand 1 ex 30 april
 Kricka 350 ex 30 april
 Brushane 15 ex 30 april

Yxstad strand 10 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Området är i allmänhet mycket välhävdad och fågelrikt. Ängen är smal men öppen och utan träd/ buskar förutom i västra kanten. Blå bården är bred och öppen hela våren och sommaren och erbjuder goda förutsättningar för både ånder och vadare. Norra delen av ytan ingick tidigare i betesfällan men brukas numera som åker (alltså den gulmarkerade delen på kartan nedan), varför arealen strandäng har minskats med två ha till tio ha.

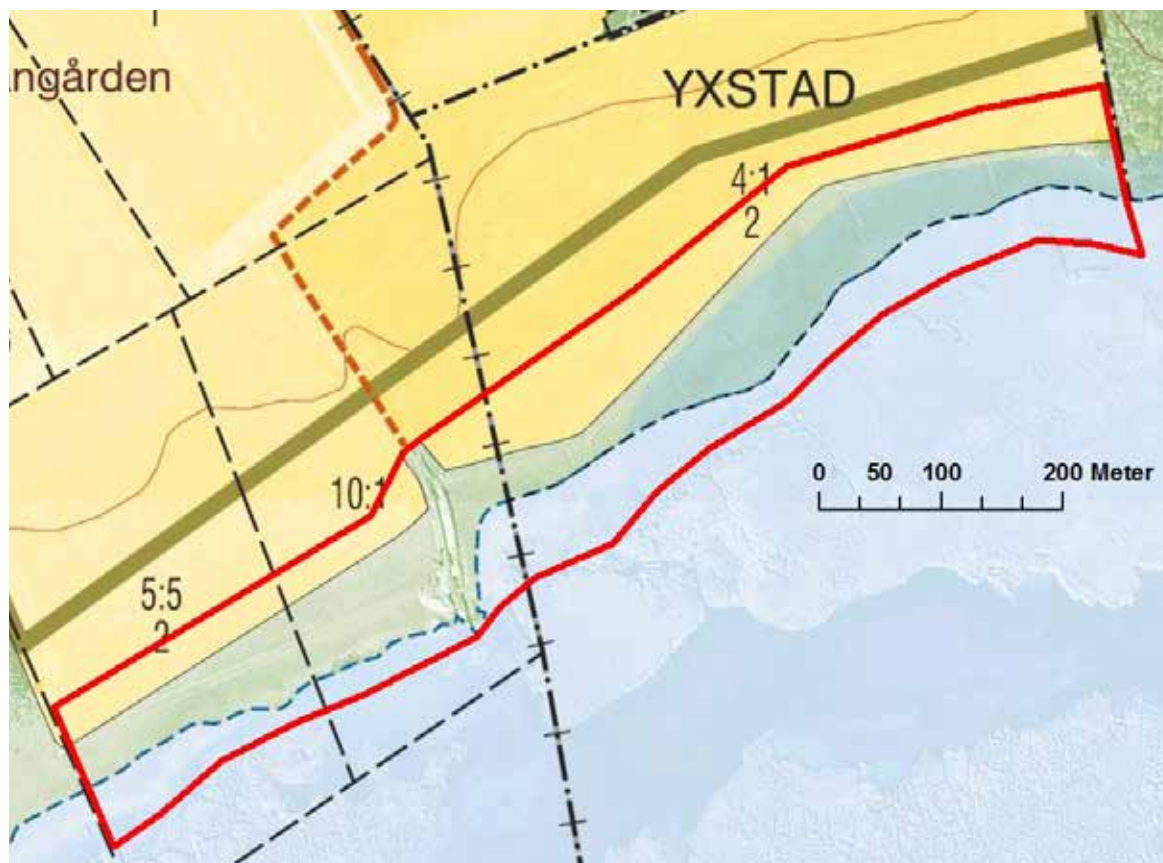
Antal häckande par:

	medel 2003-07	2008-12	2013-17	2018-22	23	24
Strandskata	-	-	0,4	-	-	-
Tofsvipa	5,8	4,8	9	6,8	9	9
Enkelbeckasin	2,2	0,8	1,2	1	1	-
Rödbena	1,4	1,4	1	2	-	2
Gulärta	1,8	2	1,4	1,6	1	1
Ängsplärka	-	0,4	0	-	-	-

Övriga observationer:

Bläsgås 600 ex 1 maj

Skedand 4 par + 2 hanar 1 maj

Åsby 19 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Området har varit välbetat, ja rent av kortsnaggat, under många år och skapar utmärkta förhållanden för både häckande och rastande fåglar. Tillsammans med närliggande Yxstad strand hör området till ett av de fågelrikaste vid Tåkern. Mellan ängen och vassen finns en välutvecklad och bred blå bård utan igenväxningssymptom, troligen beroende på bra betestryck och det magra underlaget i form av gallstrand.

Antal häckande par:

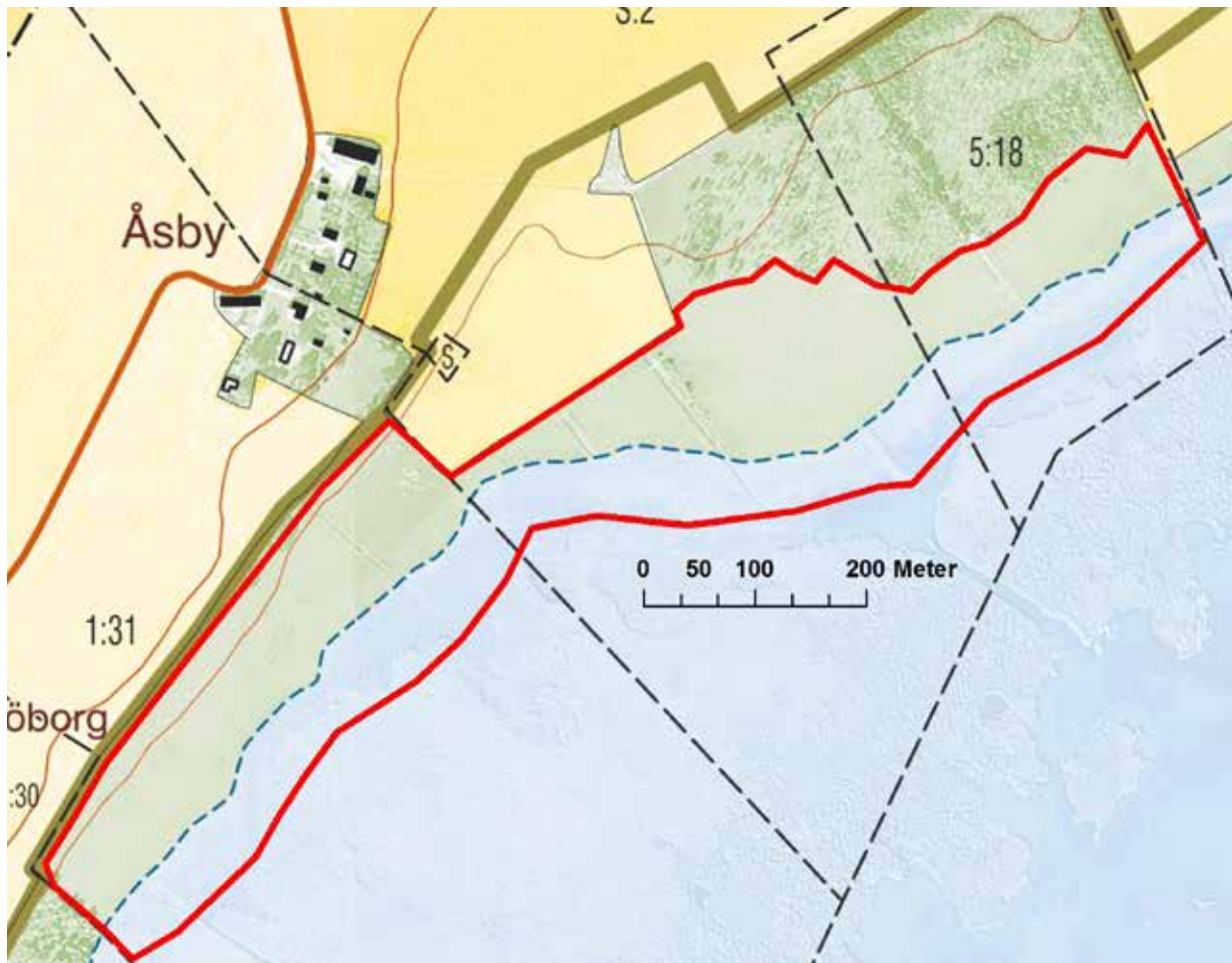
	medel 2002-06	2007-11	2012-16	2017-21	22	23	24
Strandskata	0,6	0,2	0,4	0,4	3	2	1
Tofsvipa	5	5,2	7,8	6	8	9	7
Brushane	0,2	-	-	-	-	-	-
Enkelbeckasin	2	0,6	0,6	2,6	4	-	-
Rödbena	2	0,4	1	1,2	2	2	-
Ängspiplärka	0	-	-	-	-	-	-
Gulärta	3	1,8	1	1,4	1	-	-

Övriga observationer:

Storlom 1 ex 28 april

Ängshök 1 hona 27-29 maj

Ägretthäger 41 ex 7 augusti

Övriga observationer i Tåkernbygden 2024

Lars Gezelius

193 fågelarter finns noterade på artportalen för året.

Svanar-änder

Vid Holmenmaden häckade **smådopping och svarthakedopping** (se avsnittet om strandängar). Utöver det noterades smådopping vid Svanshals kanal och Hov samt svarthakedopping vid Glänås, Hov och Väversundaviken. Flera revir av **gråhakedopping** konstaterades ute i sjön i april-maj. Två **svarthalsade doppingar** noterades 20.5 vid Glänås. **Storlom** sågs sträckande 7.4 vid Holmen och 28.4 vid Åsby. Fyra fynd av **bergand** föreligger; ett par vid Havsstjärten 20.4, 2 ex. vid naturum 13.5, ett ex vid Sjötuna 22.9 samt en hona vid Hov 13-17.11. Ett **sjöorrepar** rastade vid Holmenmaden 27-28.4. **Rödhuvas dykand** sågs relativt frekvent detta år; en ad. hane höll till vid Glänås 8-16.3, en hane sågs vid Sötuna 19-31.7 samt en hane vid Hov 9.9. Till detta också en honfärgad vid Hov 26-28.9 och en ad hona vid Sjötuna 21.10. Hela 36 **mindre sångsvanar** srastade vid Hov 15.3. Det torde vara den största flocken som rastat vid Tåkern. **Sångsvanar** rastade sparsamt, som mest ett 90-tal fåglar 23-25.3. **Ägretthägrar** sågs årets alla månader utom december. Toppnotering blev 131 ex. vid Sjötuna 21.10 (rekord för Tåkern). Hela 18 bon med 59 stora ungar kunde verifieras med drönare 28 juli. Tre bon med döda ungar fanns också i kolonin. Alltså totalt 21 påbörjade häckningar. Noteringar vi gjort på flygbilder från 2023 är dels tio bon som kan ses i en liknande tät koloni i vassen vid Åsby och ytterligare 14 bon som kan skönjas vid Nyby - Sjöborgs kanal. På flygbild från 2021 då tre bon hittades fysiskt vid Nyby kanal kan ytterligare ett par bon skönjas i närheten och ett eller två vid Åsbyvassen. Fygfoton tas uppenbarligen vartannat år udda årtal.

Rovfåglar

Havsörn sågs alla månader med som mest 21 ex. på isen 25.11. Ett 10-tal fynd av **kungsörn** gjorden under vintern/våren. samt även ett fynd i augusti. Minst sju par **fiskgjusar** häckade runt sjön. Två fynd av **stenfalk** gjordes i maj och drygt 40 fynd av **tornfalk** och 30 fynd av pilgrimsfalk rapporterades under året. Fyra fynd av **brun glada** föreligger från juli - september. En adult hane **stapphök** sågs vid Holmen 5 - 7.4 och en hona noterades vid Svanshals äng 6.9. En **ängshökhöna** noterades vid sjön vid fyra tillfällen i maj-juni och rapport om trolig **häckning** finns noterad i sjöns närhet.

Sumphöns-hackspettar

Två fynd av **rörhöna** gjordes vid Svålingetorget 28.4 resp. 23.8. Hela 40 fynd av **rapphöns** föreligger, mest kring Svanshals-Renstad och som mest 24 ex. vid Åsen i januari. Antalet rapporterade fåglar har ökat påtagligt sedan 2020. Det blev dock ingen obs. av **kornknarr** detta år heller (4:e i rad utan obs.). 10 **vaktlar** spelade på åtta lokaler i maj - augusti.

Upp till fyra **dubbelbeckasiner** spelade på Lövängsborgsmaden 6-14.5. En fågel sågs också 17.8 vid Svålinge. En **dvärgbeckasin** rastade vid Ramstadfälten 4.5. **Mindre strandpipare** häckade vid Sjötuna och Holmenmaden. Under höstflyttningen sågs endast enstaka fåglar. **Större strandpipare** rastade relativt talrikt vid Sjötuna under höststräcket, som mest 75 ex. 3.9. En **smalnäbbad simsnäppa** sågs vid Glänås 16.9.

Under vårflyttningen rastade **brushanar** med som mest 100 ex. vid Ramstadfälten i månadsskiftet april/maj. Under höststräcket noterades bl.a. 21 ex. vid Sjötuna 14.8 och 16 ex. vid Holmenmaden

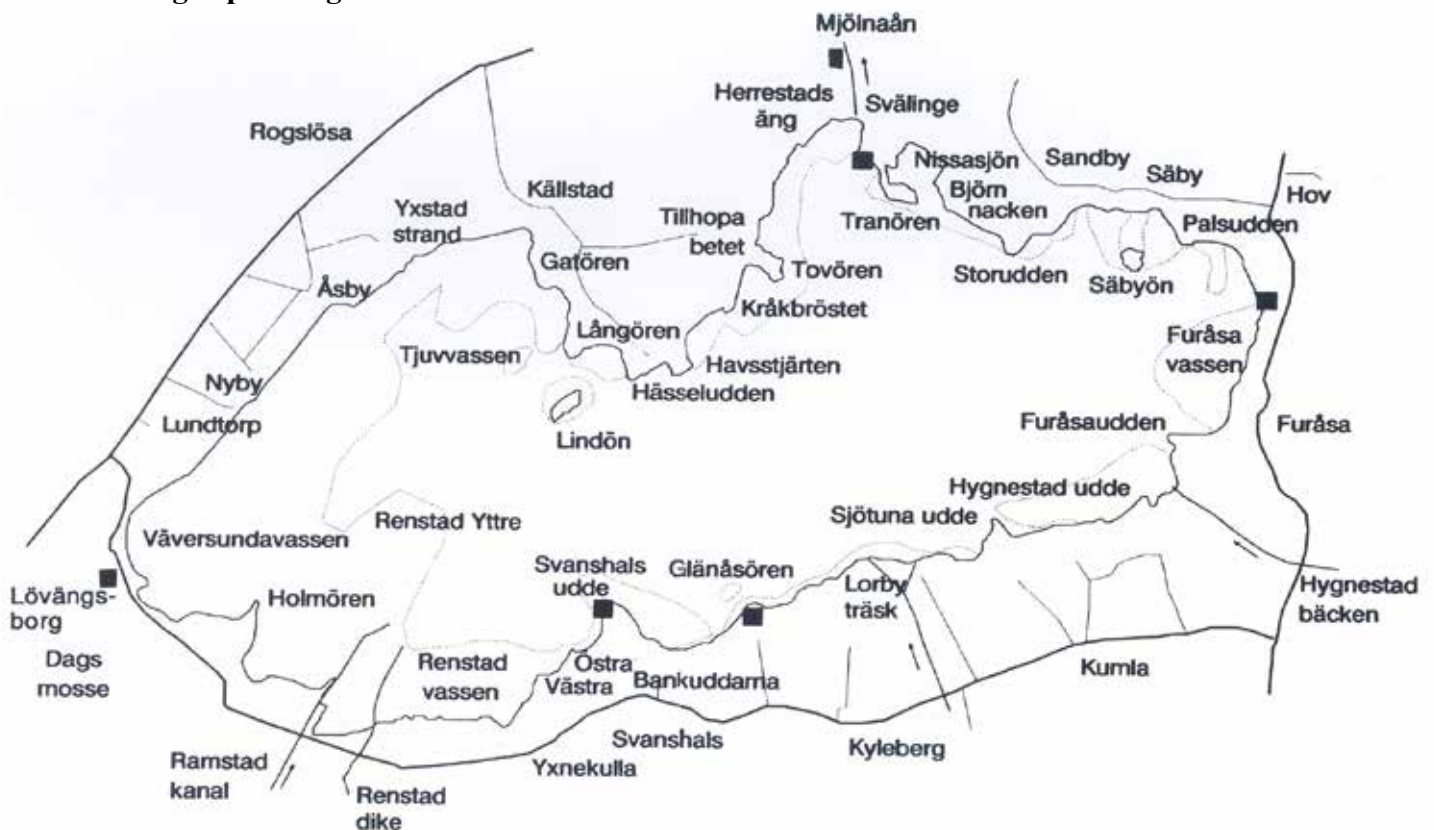
15.8. Tre **roskarlar** noterades vid Svälinge 12.5. **Kärnsnäppor** rastade i höga antal i juli/augusti vid Sjötuna med en topp på 150 ex. den 18.7. **Spovsnäppor** rastade frekvent vid Sjötuna i juli-september, som mest 15 ex. 18.7. Ett par fåglar rastade också vid Holmenmaden. **Kustsnäppor** rastade med endast enstaka ex. i juli-september vid Sjötuna och Holmenmaden. **Småsnäppa** noterades vid Holmenmaden vid två tillfällen i augusti och 1-2 sågs vid Sjötuna i juli-augusti. En **mosnäppa** rastade vid Holmenmaden 14.7 och 1 - 3 ex. sågs vid Sjötuna vid fyra tillfällen i juli. Två adulta **dvärgmåsar** sågs tillsammans med två yngre fåglar vid Glänås 5.5, ett ex noterades vid norra Svanshalsgömlen 19.5 och slutligen en adult varnande vid Renstad yttre 1.6. En **silltrut** sågs vid Hov 3.8. **Skräntärnor** födosökte i relativt stora antal, dock inte i så höga antal som de två föregående årens rekordantal. Sjötuna är sannolikt den lokal där alla fåglarna samlas för rast och vila. Toppnotering blev 89 ex. 1.8. En **kustlabb** passerade Glänåstornet 5.5. Blott sjätte fyndet vid Tåkern.

En **jorduggla** noterades vid Renstad 16.11. **Mindre hackspett** noterades på fyra lokaler under häckningstid; Holmören (2), Tranören/Svälinge och Lövängsborg. Tre revir av **göktyta** föreligger under häckningstid; Hov, Svälinge och Lövängsborg. Tre fynd av **kungsfiskare** gjordes vid Renstad och Ramstad kanal i juli - oktober.

Tättingar

En **strömstare** sågs vid Svälinge 19.2. Blott fjärde fyndet vid Tåkern. En årsunge av **busksångare** ringmärktes vid Glänås 18.8 som återfångades där 20.8. **Gräshoppsångare** sjöng på tre lokaler i maj - juni; Lövängsborg, Renstadmaden och Hov (2 ex.). Under häckningstid finns noteringar av **törnskata** på sju platser runt sjön. Tre fynd av blåhake föreligger; en vid Hov 27.9, en vid Svanshals äng 21.9 och en vid södra Svanshalsgömlen 9.5. Nio noteringar av **vinterhämplingar** gjordes, som mest 100 ex. vid Ramstad 2.1 och 22 ex vid Källstad 6.4. Två fynd av **snösparv** föreligger, som mest sex ex. vid Ramstad 2.11. Noterbart är att rödstrupig piplärka och lappsparv helt uteblev i

Några platsangivelser vid Tåkern:

Dagfjärilar och flora vid Tåkern 2024

Adam Bergner

Dagfjärilar

Inga riktade inventeringsinsatser gjordes under 2024. Ett par intressanta fjärilsfynd gjordes dock i samband med annat fältarbete kring sjön. Inledningsvis kan nämnas att det gjordes tre fynd av den sällsynta arten videfuku *Nymphalis xanthomelas* då ett exemplar sågs vid Glänås 2 juli och vardera ett exemplar vid Bergudden, Svälunge och Renstad 9 juli. Även 2023 gjordes ett par fynd av videfuku vid Tåkern, vilka då var de första vid sjön sedan 2016. Ensamma individer av den expanderande sälgskimmerfjärilen *Apatura iris* noterades vid Glänås vid tre tillfällen, den 26 juni, 11 juli och 2 augusti. Den snarlika aspfjärilen *Limenitis populi* ses relativt sällan vid Tåkern, men detta år noterades ett exemplar vid Holmenmaden den 16 juni och ett exemplar vid Kvarnängen den 18 juni. En annan art som är under expansion och har fått fäste vid Tåkern först på senare åren är kartfjäril *Araschnia levana*. Detta år sågs ett exemplar vid Glänås 13-16 maj och ett exemplar på samma plats 20 juli. Slutligen kan nämnas att ett exemplar av den migrerande arten tistelfjäril *Vanessa cardui* flög förbi vid Sjötuna udde 15 augusti. Arten ses inte varje år vid sjön.

Kärlväxter

Under året fortsatte utforskandet av Tåkernbygdens flora som ett led i atlasprojektet Östergötlands Flora. Trots att stora delar av sjön och dess omgivningar nu börjar bli tämligen väl undersökta så är det uppenbart att det fortfarande finns en hel del kvar att upptäcka. Flera intressanta återfynd gjordes under det gångna året. Först och främst kan nämnas att den rödlistade och sällsynta lundväxten desmeknopp *Adoxa moschatellina* återfanns på Hångerhalvön för första gången sedan 1970-talet. Ett relativt stort bestånd av orkidén honungsblomster *Herminium monorchis* påträffades på en möjlig ny lokal mellan Glänås och Lorby träsk i början av juni. Vid florainventeringar längs Tåkerns västra sida i slutet av maj påträffades en ny växtplats för fågelstarr *Carex ornithopoda*, liksom ett par nya förekomster av det exklusiva halvgräset axag *Schoenus ferrugineus*. Dessutom upptäcktes klasefibbla *Crepis praemorsa*, en art som inte setts någonstans vid Tåkern sedan 1978. Bland ytterligare nyfynd kan nämnas en lokal för den relativt sällsynta grusbräckkan *Saxifraga tridactylites* på ett berghäll strax norr om Gärdslösa, samt en lokal för den rödlistade vårstarren *Carex caryophyllea* på en torr kanalbank nära Hygnestad. Liksom i fjol påträffades bolmört *Hyoscyamus niger* i närheten av Hånger gård. Slutligen kan nämnas att den mycket sällsynta jordvivan *Primula vulgaris* hittades blommande på kyrkogården vid Svanshals i mitten av april.

Meddelanden från Tåkerns Fältstation

- Nr 1 Meddelande nr 1. Tåkerns Fältstation 1965.
 Nr 2 Meddelande nr 2. Tåkerns Fältstation 1966.
 Nr 3 Meddelande nr 3. Tåkerns Fältstation 1967.
 Nr 4 Meddelande nr 4. Tåkerns Fältstation 1968.
 Nr 5 Meddelande nr 5. Tåkerns Fältstation 1969.
 Nr 6 Meddelande nr 6. Tåkerns Fältstation 1970.
 Nr 7 Meddelande nr 7. Tåkerns Fältstation 1971.
 Nr 8 Meddelande nr 8. Tåkerns Fältstation 1972.
 Nr 9 Meddelande nr 9. Tåkerns Fältstation 1973.
 Nr 10 Meddelande nr 10. Tåkerns Fältstation 1974.
 Nr 11 Meddelande nr 11. Tåkerns Fältstation 1975.
 Nr 12 Meddelande nr 12. Tåkerns Fältstation 1976.
 Nr 13 Meddelande nr 13. Tåkerns Fältstation 1977.
 Nr 14 Meddelande nr 14. Tåkerns Fältstation 1978.
 Nr 15 Meddelande nr 15. Tåkerns Fältstation 1979.
 Nr 16 Meddelande nr 16. Tåkerns Fältstation 1980.
 Nr 17 Bergengren, G. & Elderud, C. 1975. Tåkerns fältstation - en presentation. Vår Fågelvärld 34:264-267.
 Nr 18 Ekstam, U. 1975. Förändringar av fågelfauna och miljö i och vid Tåkern 1850-1974. Vår Fågelvärld 34:268-282.
 Nr 19 Persson, T. 1975. Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* och rördrom, *Botaurus stellaris*, i Tåkern 1972-1974. Vår Fågelvärld 34:283-289.
 Nr 20 Jakobsson, L. 1975. Doppingarna i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:290-295.
 Nr 21 Björkman, G. 1975. Skäggesen *Panurus biarmicus* i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:296-310.
 Nr 22 Nilsson, L., Nilsson, P. & Sandberg, H. 1982. Häckfågeltaxering i vass, särskilt av vattenrall *Rallus aquaticus* och rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*. Vår Fågelvärld 41:26-28.
 Nr 23 Vingspegeln nr 2:1982.
 Nr 24 Björkman, G. & Tyrberg, T. 1982. Skäggesen *Panurus biarmicus* i Sverige 1965-1979. Vår Fågelvärld 41:73-94.
 Nr 25 Vingspegeln nr 2:1983.
 Nr 26 Vingspegeln nr 2:1984.
 Nr 27 Vingspegeln nr 2:1985.
 Nr 28 Nilsson, P. 1986. Vasslätter vid Tåkern. Vår Fågelvärld 45:35-36.
 Nr 29 Vingspegeln nr 2:1986.
 Nr 30 Vingspegeln nr 2:1987.
 Nr 31 Vingspegeln nr 2:1988.
 Nr 32 Elf, A. 1988. Vårsträcket av svanar, änder och skrakar vid Tåkern. Vingspegeln 7:51-56.
 Nr 33 Nilsson, L. 1988. Effekter av vasskörd på den häckande fågelfaunan i Tåkern. Vår Fågelvärld 47:310-319.
 Nr 34 Vingspegeln nr 2:1989.
 Nr 35 Vingspegeln nr 2:1990.
 Nr 36 Fältarbete 1990. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1991.
 Nr 37 Vingspegeln nr 2:1991.
 Nr 38 Milberg, P. 1991: Kålsenap *Erucastrum gallicum* en försvinnande växt vid Tåkern. Svensk Bot. Tidskr. 85: 105-109.
 Nr 39 Milberg, P. 1991. Vasshättan *Mycena belliae* en förbisedd svampart i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 85:171-173.
 Nr 40 Fältarbete 1991. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1992.
 Nr 41 Gustavsson, N. & Gezelius, L. 1992. Pungmesen i Tåkern - historik och häckningsbiologi. Vingspegeln 11:32-37.

- Nr 42 Vingspegeln nr 2:1992.
- Nr 43 Elf, A. 1992. Andra fyndet av vitvingad tärna i Östergötland. Vingspegeln 11:88-89.
- Nr 44 Gezelius, L. 1992. Skrattnåsen -ekologi och populationsförändringar.
Vingspegeln 11:114-121.
- Nr 45 Tyrberg, T. 1992. Det äldsta kända ornitologiska verket om östgötska förhållanden.
Vingspegeln 11:141-142.
- Nr 46 Fältarbete 1992. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1993.
- Nr 47 Vingspegeln nr 2:1993.
- Nr 48 Fältarbete 1993. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1994.
- Nr 49 Vingspegeln nr 2:1994.
- Nr 50 Fältarbete 1994. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1995.
- Nr 51 Nilsson, L. & Hagström, B. 1995. Fågelinventering i Sommen 1994. Vingspegeln 14:27-30.
- Nr 52 Vingspegeln nr 2:1995.
- Nr 53 Tranesjö, J. 1995. Caféguide för Tåkernbygden. Vingspegeln 14:103-108.
- Nr 54 Fältarbete 1995. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1996.
- Nr 55 Vingspegeln nr 2:1996.
- Nr 56 Gezelius, L. 1996. Rödspoven åter vid Tåkern. Vingspegeln 15:86-87.
- Nr 57 Gezelius, L. 1996. Första häckningen av vassångare *Locustella luscinioides* i Östergötland.
Vingspegeln 15:88-89.
- Nr 58 Gezelius, L. 1996. Något om häckningen hos Tåkerns skrattnåsar. Vingspegeln 15:142-144.
- Nr 59 Fältarbete 1996. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1997.
- Nr 60 Vingspegeln nr 2:1997.
- Nr 61 Fältarbete 1997. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1998.
- Nr 62 Vingspegeln nr 2:1998.
- Nr 63 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1998. Mjölby 1999.
- Nr 64 Vingspegeln nr. 2:1999.
- Nr 65 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1999. Mjölby 2000.
- Nr 66 Vingspegeln nr. 2:2000.
- Nr.67. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2001. Årsrapport 2000 från Tåkerns fältstation. Mjölby.
- Nr 68 Vingspegeln nr. 2:2001.
- Nr.69 Milberg, P., Gezelius, L., Blindow, I., Nilsson, L., & Tyrberg, T. 2002. Submerged vegetation and the variation in the autumn waterfowl community at Lake Tåkern, southern Sweden. *Ornis Fennica* 79:72-81.
- Nr.70. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2002. Årsrapport 2001 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 71. Vingspegeln nr. 2:2002.
- Nr.72. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2003. Årsrapport 2002 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 73. Vingspegeln nr. 2:2003.
- Nr 74. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2004. Årsrapport 2003 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 75. Vingspegeln nr. 2:2004.
- Nr 76. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2005. Årsrapport 2004 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 77. Vingspegeln nr. 3:2005.
- Nr 78. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2006. Årsrapport 2005 från Tåkerns Fältstation. Mjölby
- Nr 79. Vingspegeln nr. 3:2006.
- Nr 80. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2007. Årsrapport 2006 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 81. Vingspegeln nr. 3:2007.
- Nr 82. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2008. Årsrapport 2007 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 83. Vingspegeln nr. 3:2008.
- Nr 84. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2009. Årsrapport 2008 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 85. Vingspegeln nr. 3:2009.

- Nr 86. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2010. Årsrapport 2009 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 87. Vingspegeln nr. 3:2010.
Nr 88. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2011. Årsrapport 2010 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 89. Vingspegeln nr. 3:2011.
Nr 90. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2012. Årsrapport 2011 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 91. Vingspegeln nr. 3:2012.
Nr 92. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2013. Årsrapport 2012 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 93. Bergner, A. & Gezelius, L. 2013. Territory vegetation structure and habitat preferences of the Savi's Warbler *Locustella luscinioides* in lake Tåkern, Sweden. *Ornis Svecica* 23:72-80.
Nr 94. Vingspegeln nr. 3:2013.
Nr 95. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2014. Årsrapport 2013 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 96. Vingspegeln nr. 3:2014.
Nr 97. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2015. Årsrapport 2014 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 98. Vingspegeln nr. 3:2015.
Nr 99. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2016. Årsrapport 2015 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 100. Bergner, A., Elderud, C. & Gezelius, L. 2016. 50 år med Tåkerns Fältstation. 1963-2013. Jubileumsskrift för Tåkerns Fältstation. Kalmar.
Nr 101. Vingspegeln nr. 3:2016.
Nr 102. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2017. Årsrapport 2016 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 103. Vingspegeln nr. 3:2017.
Nr 104. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2018. Årsrapport 2017 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 105. Vingspegeln nr. 3:2018.
Nr 106. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2019. Årsrapport 2018 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 107. Vingspegeln nr. 3:2019.
Nr 108. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2020. Årsrapport 2019 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 109. Vingspegeln nr. 3:2020.
Nr 110. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2021. Årsrapport 2020 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 111. Bergner, A., Elderud, C., Person, K. & Gezelius, L. 2021. Autumn migration of Jack Snipe *Lymnocyptes minimus* in southern Sweden: results from ten years of crepuscular ringing. *Ornis Svecica* 31: 113-122.
Nr 112. Vingspegeln nr. 3:2021.
Nr 113. Bergner, A., Johansson, L. & Johansson, A. 2022. Dagfjärilar vid Tåkern - ett inventeringsprojekt 2021.
Nr 114. Gezelius, L., Axelsson, K-M. & Bergner, A. 2022. Årsrapport 2021 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 115. Vingspegeln nr. 3:2022.
Nr 116. Gezelius, L., Axelsson, K-M. & Bergner, A. 2023. Årsrapport 2022 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 117. Vingspegeln nr. 3:2023.
Nr 118. Gezelius, L., Axelsson, K-M. & Bergner, A. 2024. Årsrapport 2023 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 119. Vingspegeln nr. 3:2024.
Nr 120. Bergner, A., Tyrberg, T., Antonsson, K., & Ekstam, U. 2024. Gallstrand är en försvinnande miljö vid Tåkern. *Svensk Botanisk Tidskrift* 118: 24-31.
Nr. 121. Gezelius, L., Axelsson, K-M. & Bergner, A. 2025. Årsrapport 2024 från Tåkerns Fältstation. Vadstena

**Köp direkt vid Holmenkollen,
Tåkern Pris 50 kr.**

**Beställ på mail till:
gezelius.lars@gmail.com
så skickar vi för 90 kr inkl
porto. Betala då på Plusgiro
26 34 96 - 2 eller med Swish
till 1230180471**

